

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ВНМУ ім. М.І. Пирогова

ректор ЗВО

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

« 01 » травня 2026 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Третій (освітньо-науковий) рівень
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ доктор філософії
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ I2 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Вінниця 2026

Науковий напрямок	Сторінки
Акушерство та гінекологія	3
Анестезіологія та інтенсивна терапія	5
Внутрішні хвороби	7
Гастроентерологія	10
Гігієна та професійна патологія	12
Гістологія	15
Дитячі інфекційні хвороби	18
Дитяча хірургія	20
Ендокринологія	23
Загальна практика-сімейна медицина	25
Інфекційні хвороби	29
Кардіологія	32
Клінічна алергологія	34
Клінічна фармакологія	36
Медична біохімія	38
Мікробіологія	40
Нервові хвороби	42
Нормальна анатомія	44
Онкологія	46
Оториноларингологія	48
Офтальмологія	50
Патологічна анатомія	51
Патологічна фізіологія	52
Педіатрія	53
Психіатрія	55
Пульмонологія	56
Ревматологія	57
Соціальна медицина	58
Судова медицина	59
Травматологія та ортопедія	61
Урологія	62
Фармакологія	63
Фізіологія	65
Фтизіатрія	67
Хірургія	69
Шкірні та венеричні хвороби	71
Додаток 1 .Критерії оцінювання	73

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ

1. Перименопауза та менопауза: фізіологічні й патологічні зміни репродуктивної системи, принципи ведення.
2. Опущення та пролапс тазових органів: діагностика, лікування та профілактика.
3. Сучасні методи обстеження дівчаток і підлітків із гінекологічними захворюваннями.
4. Порухення менструального циклу у підлітків: аменорея, аномальні маткові кровотечі та їх профілактика.
5. Запальні захворювання статевих органів у дівчаток і підлітків.
6. Вроджені аномалії розвитку та порушення статевого розвитку у дівчаток і підлітків.
7. Контрацепція у підлітків: сучасні принципи консультування.
8. Запальні захворювання органів малого таза та інфекції, що передаються статевим шляхом.
9. Доброякісні захворювання жіночих статевих органів і молочної залози.
10. Ендометріоз: сучасні підходи до діагностики та лікування.
11. Передракові захворювання вульви, піхви, шийки матки та ендометрія.
12. Злоякісні новоутворення жіночих статевих органів: принципи діагностики та лікування.
13. Гострі стани в гінекології та диференційна діагностика гострої гінекологічної й хірургічної патології.
14. Сучасні оперативні втручання в гінекології: операції на шийці матки, матці та придатках.
15. Передопераційна підготовка та післяопераційні ускладнення в гінекології.
16. Профілактика інфекцій, пов'язаних із наданням медичної допомоги, та професійного інфікування.
17. Постконтактна профілактика ВІЛ-інфекції.
18. Безпліддя: етіологія, діагностичний алгоритм та сучасні підходи до лікування.
19. Допоміжні репродуктивні технології.
20. Сучасні методи контрацепції та медичні критерії їх прийнятності (WHO MEC).
21. Контрацепція у післяпологовому та післяабортному періодах, у жінок, які живуть з ВІЛ.
22. Фізіологія вагітності та адаптаційні зміни організму жінки.
23. Сучасні принципи антенатального спостереження та перинатальної охорони плода.
24. Особливості застосування лікарських засобів під час вагітності та лактації.
25. Медична етика, деонтологія та професійна комунікація в акушерстві та гінекології.
26. Фізіологія та сучасні принципи ведення фізіологічних пологів.
27. Фізіологія післяпологового періоду та рання неонатальна адаптація.
28. Нудота та блювання під час вагітності.
29. Гіпертензивні розлади вагітності: гестаційна гіпертензія, преєклампсія, еклампсія та HELLP-синдром.
30. Передчасне переривання вагітності, невиношування та передчасні пологи.
31. Переношена та багатоплідна вагітність, їх ускладнення.

32. Аномалії таза, макросомія плода та тазове передлежання.
33. Неправильне положення і передлежання плода: діагностика та акушерська тактика.
34. Кровотечі під час вагітності та пологів.
35. Післяпологова кровотеча, геморагічний шок і коагулопатії в акушерстві.
36. Масивна акушерська кровотеча: сучасні принципи інтенсивної терапії та реанімації.
37. Аномалії пологової діяльності.
38. Пологовий травматизм матері та плода. Розрив матки.
39. Вагітність і пологи у жінок із рубцем на матці.
40. Вагітність і пологи при екстрагенітальній патології (серцево-судинні, ендокринні, ниркові, інфекційні та інші захворювання).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ліхачов В. К. Акушерство : підручник : у 2 т. Т. 1. Базовий курс. Вінниця : Нова Книга, 2021. 392 с.
2. Ліхачов В. К. Акушерство : підручник : у 2 т. Т. 2. Сучасна акушерська практика. Вінниця : Нова Книга, 2022. 512 с.
3. Пирогова В. І. (ред.). Гінекологія : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2023. 395 с.
4. Магован Б., Оуен Ф., Томсон Е. Клінічне акушерство та гінекологія : навчальний посібник ; пер. з англ. Київ : Медицина, 2021. 453 с.
5. Cunningham F. G., Dashe J. S., Hoffman B. L. et al. Williams Obstetrics. 27th ed. New York : McGraw Hill, 2025.
6. Berek J. S., Berek D. L. Berek & Novak's Gynecology. 17th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2026.
7. Handa V. L., Van Le L. Te Linde's Operative Gynecology. 12th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2024.
8. DiSaia P. J., Creasman W. T., Mannel R. S. et al. Clinical Gynecologic Oncology. 10th ed. Elsevier, 2023.
9. WHO recommendations on maternal and newborn care for a positive postnatal experience. Geneva : World Health Organization, 2022.
10. WHO Medical Eligibility Criteria for Contraceptive Use. 5th ed. Geneva : World Health Organization, 2015 (з актуальними оновленнями).
11. FIGO Guidelines (актуальні редакції з акушерства та гінекології). London : International Federation of Gynecology and Obstetrics.
12. ACOG Practice Bulletins (чинні редакції).
13. RCOG Green-top Guidelines (чинні редакції).
14. Накази, стандарти та клінічні настанови Міністерства охорони здоров'я України, чинні на момент проведення вступного іспиту.

АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА ІНТЕНСИВНА ТЕРАПІЯ

1. Організація анестезіологічної та інтенсивної терапевтичної допомоги в Україні. Безпека пацієнта та інфекційний контроль.
2. Водно-електролітний баланс, кислотно-основний стан та інфузійна терапія.
3. Гостра дихальна недостатність: патофізіологія, діагностика та інтенсивна терапія.
4. Оксигенотерапія та сучасні методи респіраторної підтримки.
5. Штучна вентиляція легень: показання, режими та моніторинг.
6. Гостра серцево-судинна недостатність і шоківі стани.
7. Сепсис та септичний шок.
8. Поліорганна недостатність та синдром системної запальної відповіді.
9. Гостре пошкодження нирок і методи замісної ниркової терапії.
10. Гострі порушення мозкового кровообігу та нейроінтенсивна терапія.
11. Гострі отруєння та принципи інтенсивної терапії.
12. Гострий біль та сучасні принципи аналгезії.
13. Післяопераційний біль і мультимодальна аналгезія.
14. Трансфузійна терапія та менеджмент масивної крововтрати.
15. Порушення гемостазу та ДВЗ-синдром у критичних станах.
16. Невідкладні стани в ендокринології.
17. Невідкладні стани в гастроентерології та гепатології.
18. Травма, політравма та синдром тривалого стиснення.
19. Опікова хвороба та інтенсивна терапія опіків.
20. Особливості інтенсивної терапії у дітей.
21. Особливості інтенсивної терапії у пацієнтів похилого віку.
22. Особливості інтенсивної терапії вагітних та породіль.
23. Раптова зупинка кровообігу та клінічна смерть.
24. Базова підтримка життя (BLS) за рекомендаціями ERC.
25. Розширена підтримка життя (ALS): сучасні алгоритми серцево-легеневої реанімації.
26. Дефібриляція, кардіоверсія та забезпечення прохідності дихальних шляхів.
27. Медикаментозна підтримка під час серцево-легеневої реанімації.
28. Післяреанімаційна хвороба та контрольована температурна терапія.
29. Етичні та правові аспекти серцево-легеневої реанімації.
30. Передопераційна оцінка пацієнта та стратифікація анестезіологічного ризику.
31. Загальна анестезія: сучасні методи та ускладнення.
32. Регіонарна анестезія: сучасні методики та ускладнення.
33. Інтраопераційний моніторинг та безпека пацієнта.
34. Анестезіологічне забезпечення в різних галузях хірургії та при ургентних оперативних втручаннях.
35. Особливості анестезіологічного забезпечення дітей, пацієнтів похилого віку та хворих із супутньою патологією.
36. Анестезіологічне забезпечення та інтенсивна терапія при бойовій травмі та масових санітарних втратах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Глумчер Ф. С. (ред.). Анестезіологія та інтенсивна терапія : підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 450 с.
2. Тарабрін О. О., Фесенко С. М., Шлапак Ю. П. та ін. Анестезія, інтенсивна терапія та невідкладні стани : підручник / за ред. О. О. Тарабріна. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 488 с.
3. Зозуля І. С. (ред.). Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : підручник. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 960 с.
4. Скрипник І. М., Приходько Н. П., Шапошник О. А. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини : навчальний посібник. Київ : ВСВ «Медицина», 2024. 335 с.
5. Miller R. D., Pardo M. C. Miller's Basics of Anesthesia. 8th ed. Elsevier, 2022.
6. Miller R. D., Cohen N. H., Eriksson L. I. et al. Miller's Anesthesia. 10th ed. Elsevier, 2024.
7. Marino P. L. The ICU Book. 5th ed. Wolters Kluwer, 2023.
8. Hall J. B., Schmidt G. A., Kress J. P. Principles of Critical Care. 5th ed. McGraw-Hill, 2022.
9. European Resuscitation Council (ERC). *European Resuscitation Council Guidelines*. Актуальна редакція.
10. Society of Critical Care Medicine (SCCM). *Clinical Practice Guidelines*. Актуальні редакції.
11. European Society of Intensive Care Medicine (ESICM). *Clinical Practice Guidelines*. Актуальні редакції.
12. Kidney Disease: Improving Global Outcomes (KDIGO). *Clinical Practice Guideline for Acute Kidney Injury*. Актуальна редакція.
13. Surviving Sepsis Campaign. *International Guidelines for Management of Sepsis and Septic Shock*. Актуальна редакція.
14. Advanced Trauma Life Support (ATLS®). *Student Course Manual*. 11th ed. American College of Surgeons, 2023.
15. European Society of Anaesthesiology and Intensive Care (ESAIC). *Clinical Practice Guidelines*. Актуальні редакції.
16. European Society for Clinical Nutrition and Metabolism (ESPEN). *Guidelines on Clinical Nutrition in the Intensive Care Unit*. Актуальна редакція.
17. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з анестезіології, інтенсивної терапії та медицини невідкладних станів, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ

1. Артеріальна гіпертензія: сучасна класифікація, стратифікація серцево-судинного ризику, диференціальна діагностика первинної та вторинної артеріальної гіпертензії, сучасні принципи лікування.
2. Атеросклероз і дисліпідемії: патогенез, сучасні методи оцінки серцево-судинного ризику, принципи профілактики та лікування.
3. Гострий інфаркт міокарда: сучасні принципи діагностики, реперфузійної терапії, медикаментозного лікування та вторинної профілактики.
4. Порушення серцевого ритму: сучасна класифікація, діагностика, медикаментозне та інтервенційне лікування.
5. Кардіоміопатії та міокардити: класифікація, сучасні підходи до діагностики та лікування.
6. Тромбоемболія легеневої артерії: стратифікація ризику, сучасна діагностика та лікування.
7. Набуті вади серця: сучасні принципи діагностики, показання до хірургічного й ендovasкулярного лікування.
8. Серцева недостатність: сучасна класифікація, діагностика та лікування відповідно до рекомендацій ESC.
9. Бронхіальна астма: сучасна класифікація, діагностика, контроль захворювання та принципи лікування відповідно до рекомендацій GINA.
10. Негоспітальна пневмонія: сучасна класифікація, діагностика, оцінка тяжкості та лікування.
11. Плевральний випіт: етіологія, сучасна діагностика та лікування.
12. Загострення бронхіальної астми: діагностика, невідкладна допомога та лікування.
13. Абсцес і гангрена легень: сучасні принципи діагностики та лікування.
14. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба: сучасні принципи діагностики та лікування.
15. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки: сучасні підходи до діагностики, ерадикаційної терапії *Helicobacter pylori* та профілактики.
16. Хронічний панкреатит: сучасна класифікація, діагностика та лікування.
17. Целіакія: сучасні принципи діагностики та лікування.
18. Запальні захворювання кишечника (хвороба Крона, виразковий коліт): сучасні принципи діагностики та лікування.
19. Цироз печінки та компенсоване/декомпенсоване прогресуюче хронічне захворювання печінки (сACLD): сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики ускладнень.
20. Ревматоїдний артрит: сучасні критерії діагностики, лікування та оцінка активності захворювання.
21. Остеоартрит: сучасні уявлення про патогенез, діагностику та лікування.
22. Системні васкуліти: сучасна класифікація, діагностика та лікування.
23. Гломерулярні захворювання нирок: сучасні принципи діагностики та лікування.
24. Нефротичний синдром: етіологія, діагностика та сучасні принципи лікування.
25. Амілоїдоз: сучасні методи діагностики та лікування.
26. Інфекції сечовидільної системи та пієлонефрит: сучасні принципи

діагностики та лікування.

27. Геморагічні синдроми: сучасна класифікація, діагностика та лікування.
28. Хронічна хвороба нирок: сучасна класифікація (KDIGO), фактори ризику прогресування, діагностика, лікування та нефропротекція.
29. Гостре ураження нирок: сучасні критерії діагностики (KDIGO), профілактика та лікування.
30. Цукровий діабет 1-го та 2-го типів: сучасна класифікація, діагностика, цілі лікування та профілактика ускладнень.
31. Гострі ускладнення цукрового діабету (діабетичний кетоацидоз, гіперосмолярний гіперглікемічний стан, гіпоглікемія): діагностика та лікування.
32. Захворювання щитоподібної залози: сучасні принципи діагностики та лікування гіпотиреозу, тиреотоксикозу й вузлових утворень.
33. Остеопороз: сучасні принципи діагностики, оцінки ризику переломів та лікування.
34. Ожиріння: сучасні уявлення про патогенез, класифікацію, діагностику та лікування.
35. Метаболічно асоційована стеатотична хвороба печінки (MASLD): сучасні принципи діагностики, лікування та профілактики.
36. Анемії: сучасна класифікація, диференціальна діагностика та лікування.
37. Множинна мієлома та лімфопроліферативні захворювання: сучасні принципи діагностики.
38. Лихоманка невідомого походження: сучасний діагностичний алгоритм.
39. Сепсис у практиці лікаря внутрішньої медицини: сучасні критерії діагностики (Sepsis-3) та принципи лікування.
40. Поліморбідність та мультиморбідність: сучасні підходи до ведення пацієнтів.
41. Медикаментозна безпека та поліпрагмазія у внутрішній медицині.
42. Персоналізована медицина у внутрішній медицині: сучасні можливості клінічного застосування.
43. Первинна та вторинна профілактика серцево-судинних захворювань.
44. Диспансерне спостереження та довготривале ведення пацієнтів із хронічними неінфекційними захворюваннями.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Нетяженко В. З., Бабінець Л. С., Фадеєнко Г. Д. та ін.; за ред. В. З. Нетяженка. Внутрішня медицина : підручник : у 3 т. Київ : ВСВ «Медицина», 2024.
2. Коваленко В. М., Лутай М. І., Свінціцький А. С. та ін.; за ред. В. М. Коваленка. Внутрішня медицина : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : ВСВ «Медицина», 2019.
3. Свінціцький А. С., Скрипник І. М., Масік Н. П. та ін. Внутрішня медицина : підручник : у 3 т. Київ : ВСВ «Медицина», 2018.
4. Jameson J. L., Fauci A. S., Kasper D. L. et al. Harrison's Principles of Internal Medicine. 22nd ed. New York : McGraw-Hill, 2024.
5. Papadakis M. A., McPhee S. J., Rabow M. W. Current Medical Diagnosis & Treatment 2025. New York : McGraw-Hill, 2025.
6. Kumar P., Clark M. Kumar & Clark's Clinical Medicine. 11th ed. Elsevier, 2024.
7. Goldman L., Schafer A. I. Goldman-Cecil Medicine. 27th ed. Elsevier, 2024.
8. European Society of Cardiology (ESC). Clinical Practice Guidelines. Актуальні

редакції.

9. European Association for the Study of the Liver (EASL). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.

10. Kidney Disease: Improving Global Outcomes (KDIGO). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.

11. American Diabetes Association (ADA). *Standards of Care in Diabetes*. Актуальна редакція.

12. Global Initiative for Asthma (GINA). Global Strategy for Asthma Management and Prevention. Актуальна редакція.

13. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD). Global Strategy for Prevention, Diagnosis and Management of COPD. Актуальна редакція.

14. American College of Gastroenterology (ACG). Clinical Guidelines. Актуальні редакції.

15. European Alliance of Associations for Rheumatology (EULAR). Recommendations and Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.

16. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з внутрішньої медицини, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ

1. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба: етіологія, патогенез, сучасна класифікація, клінічні прояви, діагностика та лікування.
2. Неерозивна рефлюксна хвороба, ерозивний езофагіт та стравохід Барретта: сучасні принципи діагностики, лікування та профілактики.
3. Позастравохідні прояви гастроезофагеальної рефлюксної хвороби: діагностика та лікування.
4. Дисфагія: диференційна діагностика функціональних захворювань стравоходу, ахалазії кардії та злоякісних новоутворень стравоходу.
5. Функціональні захворювання стравоходу: сучасна класифікація, діагностика та лікування.
6. Функціональна диспепсія: сучасна класифікація, етіологія, патогенез, діагностика та лікування.
7. *Helicobacter pylori*-асоційовані захворювання: сучасні принципи діагностики, ерадикаційної терапії та контролю ефективності лікування.
8. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки: етіологія, патогенез, сучасні принципи діагностики, лікування та профілактики.
9. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки: клініка, діагностика та лікування.
10. Хронічний гастрит: сучасна класифікація, етіологія, патогенез, діагностика та лікування.
11. Целиакія: сучасні принципи діагностики, лікування та диспансерного спостереження.
12. Запальні захворювання кишечника (виразковий коліт і хвороба Крона): сучасні принципи діагностики, лікування та профілактики.
13. Синдром подразненого кишечника: сучасні принципи діагностики та лікування.
14. Хронічний панкреатит: сучасна класифікація, етіологія, патогенез, діагностика та лікування.
15. Екзокринна недостатність підшлункової залози: діагностика та сучасні принципи ферментозамісної терапії.
16. Аутоімунний панкреатит: сучасні принципи діагностики та лікування.
17. Спадкові пігментні гепатози (синдром Жильбера, синдром Криглера–Найяра, синдром Дабіна–Джонсона, синдром Ротора) та порфірії: клінічні прояви, діагностика та диференціальна діагностика.
18. Хронічні вірусні гепатити В, С та D: сучасні принципи скринінгу, діагностики, неінвазивної оцінки фіброзу печінки та лікування.
19. Стеатотичні захворювання печінки: метаболічно асоційована стеатотична хвороба печінки та алкогольна хвороба печінки — сучасна номенклатура, діагностика, диференціальна діагностика та лікування.
20. Цироз печінки та компенсоване/декомпенсоване прогресуюче хронічне захворювання печінки: етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики, оцінка прогнозу та лікування.
21. Ускладнення цирозу печінки: портальна гіпертензія, асцит, спонтанний бактеріальний перитоніт, печінкова енцефалопатія, гепаторенальний синдром — сучасні принципи діагностики, профілактики та лікування.
22. Портальна гіпертензія: патогенез, класифікація, сучасні методи діагностики,

профілактика та лікування кровотеч із варикозно розширених вен стравоходу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабінець Л. С., Фадєєнко Г. Д., Скрипник І. М. та ін. Гастроентерологія : підручник / за ред. Л. С. Бабінець. Київ : ВСВ «Медицина», 2023.
2. Скрипник І. М., Бабінець Л. С., Харченко Н. В. Сучасна гастроентерологія : навчальний посібник. Київ : ВСВ «Медицина», 2022.
3. Feldman M., Friedman L. S., Brandt L. J. Sleisenger and Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease. 12th ed. Philadelphia : Elsevier, 2025.
4. Yamada T., Alpers D. H., Kalloo A. N. et al. Yamada's Textbook of Gastroenterology. 7th ed. Wiley-Blackwell, 2022.
5. Kumar P., Clark M. Kumar & Clark's Clinical Medicine. 11th ed. Elsevier, 2024. (Розділи «Gastroenterology» та «Hepatology».)
6. Jameson J. L., Fauci A. S., Kasper D. L. et al. Harrison's Principles of Internal Medicine. 22nd ed. New York : McGraw-Hill, 2024.
7. European Association for the Study of the Liver (EASL). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.
8. American Association for the Study of Liver Diseases (AASLD). Practice Guidelines. Актуальні редакції.
9. American College of Gastroenterology (ACG). Clinical Guidelines. Актуальні редакції.
10. United European Gastroenterology (UEG). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.
11. European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE). Clinical Guidelines. Актуальні редакції.
12. Kyoto Global Consensus Report on Helicobacter pylori Gastritis та Maastricht VII/Florence Consensus (або найновіша чинна редакція на момент проведення вступного іспиту).
13. Rome Foundation. Rome Criteria for Disorders of Gut–Brain Interaction. Актуальна редакція на момент проведення вступного іспиту.
14. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з гастроентерології, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ГІГІЄНА ТА ПРОФЕСІЙНА ПАТОЛОГІЯ

1. Гігієна як наука, її місце в системі охорони здоров'я. Мета, завдання, методи гігієнічних досліджень. Розвиток гігієни в Україні. Основні напрями сучасних наукових досліджень. Принципи гігієнічного нормування.
2. Закони гігієни. Основні напрями розвитку сучасної гігієни. Глобальні стратегії ВООЗ щодо збереження здоров'я населення. Законодавство України у сфері громадського здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення.
3. Організація системи громадського здоров'я України. Санітарно-епідеміологічний нагляд, його види та принципи здійснення, у тому числі в умовах діяльності сил безпеки та оборони.
4. Екологія та гігієна навколишнього середовища: мета, завдання, методи дослідження. Вплив факторів довкілля на здоров'я населення та профілактика екологічно зумовлених захворювань.
5. Методи вивчення впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення. Основи законодавства України у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів.
6. Атмосферне повітря як фактор здоров'я населення. Джерела забруднення атмосферного повітря, гігієнічна оцінка його якості та профілактика негативного впливу.
7. Гігієнічні основи здорового способу життя. Фактори ризику для здоров'я та їх профілактика. Комбінована, комплексна та поєднана дія чинників навколишнього середовища.
8. Харчування як чинник здоров'я. Аліментарно-залежні захворювання, їх класифікація та профілактика.
9. Основні концепції та моделі харчування. Функції їжі. Методи оцінки фактичного харчування населення. Особливості харчування дітей, осіб похилого віку та інших груп населення.
10. Гігієнічні принципи раціонального харчування. Критерії адекватності та збалансованості харчування. Організація харчування в умовах надзвичайних ситуацій і воєнного стану.
11. Основні харчові речовини: класифікація, фізіолого-гігієнічне значення. Фізіологічні потреби в енергії та нутрієнтах різних груп населення. Методи оцінки харчового статусу.
12. Харчові продукти: класифікація, показники якості та безпечності. Фальсифіковані, рафіновані продукти та продукти-сурогати. Принципи проведення санітарно-гігієнічної експертизи харчових продуктів.
13. Білки у харчуванні людини: фізіолого-гігієнічне значення. Білково-енергетична недостатність, захворювання, пов'язані з дефіцитом або надлишком білка, їх профілактика.
14. Сонячна радіація та її гігієнічне значення. Спектр сонячного випромінювання, фізичні властивості, біологічна дія, методи вимірювання. Світлове голодування та його профілактика.
15. Освітлення та здоров'я. Гігієнічні вимоги до природного і штучного освітлення. Методи оцінки освітлення. Профілактика порушень зору у дітей та підлітків.
16. Атмосферне повітря як фактор довкілля та здоров'я. Джерела забруднення, методи оцінки якості атмосферного повітря та профілактика його негативного

впливу.

17. Вентиляція приміщень: види, принципи організації та гігієнічне значення. Показники якості повітря та ефективності вентиляції.
18. Мікроклімат приміщень: класифікація, гігієнічне значення, методи оцінки та вплив на здоров'я людини.
19. Гігієнічні принципи проектування, будівництва та експлуатації закладів охорони здоров'я. Санітарно-гігієнічна експертиза проектної документації.
20. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, території та будівель закладів охорони здоров'я.
21. Гігієнічні аспекти професійної діяльності медичних працівників. Профілактика професійно зумовлених захворювань.
22. Гігієнічні вимоги до лікарняної палати. Оцінка мікроклімату, вентиляції та якості повітря.
23. Гігієнічні вимоги до приймального відділення закладу охорони здоров'я. Організація прийому пацієнтів до інфекційних відділень. Санітарно-протиепідемічний режим.
24. Гігієнічні вимоги до терапевтичного відділення. Санітарно-протиепідемічний режим.
25. Виробничі шкідливі та небезпечні фактори. Профілактика професійних захворювань і виробничого травматизму. Медичне забезпечення працівників промислових підприємств.
26. Класифікація видів трудової діяльності. Гігієнічна оцінка важкості та напруженості праці.
27. Методи оцінки важкості та напруженості праці. Розслідування нещасних випадків на виробництві: нормативно-правові засади та порядок проведення.
28. Гігієна розумової праці. Наукова організація праці. Профілактика професійного вигорання та психоемоційного перенапруження.
29. Ультрафіолетове випромінювання як виробничий фактор: фізичні властивості, біологічна дія, вплив на здоров'я та профілактика професійної патології.
30. Стан здоров'я дітей та підлітків і фактори, що його визначають. Комплексна оцінка стану здоров'я. Групи здоров'я.
31. Закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Показники фізичного розвитку. Методи антропометричного дослідження.
32. Фізичний розвиток дітей та підлітків як критерій оцінки стану здоров'я. Методи його оцінки.
33. Гігієнічні вимоги до території, будівель та приміщень закладів дошкільної освіти. Оцінка готовності дітей до навчання в школі.
34. Гігієнічні вимоги до території, планування та обладнання закладів загальної середньої освіти. Санітарно-протиепідемічний режим.
35. Внутрішньоасоційовані інфекції: етіологія, шляхи передачі, профілактика та інфекційний контроль.
36. Гігієнічне забезпечення населення та особового складу в умовах надзвичайних ситуацій і воєнного стану. Санітарно-гігієнічний контроль за розміщенням, водопостачанням і харчуванням.
37. Гігієнічне забезпечення військ: завдання, сили та засоби медичної служби. Санітарний нагляд за збором і похованням загиблих у польових умовах.

38. Гігієнічні принципи організації польового водопостачання. Показники якості та безпечності питної води. Організація санітарного контролю.
39. Гігієнічні вимоги до пунктів водопостачання та водорозбору. Санітарний нагляд за водопостачанням військ в умовах надзвичайних ситуацій та застосування зброї масового ураження.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бардов В. Г., Омельчук С. Т., Мережкіна Н. В. та ін.; за ред. В. Г. Бардова. Гігієна та екологія : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2020. 720 с.
2. Пашко К. О., Кашуба М. О., Лотоцька О. В. та ін. Гігієна та екологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 629 с.
3. Бабінець Л. С. (ред.). Актуальні аспекти профілактики і превентивної медицини у загальнолікарській практиці. Ч. I : навчальний посібник. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. 216 с.
4. Ластков Д. О., Сергета І. В., Швидкий О. В. та ін. Основи екології та профілактична медицина : підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 472 с.
5. Tulchinsky T. H., Varavikova E. A. The New Public Health. 4th ed. Academic Press, 2023.
6. Friis R. H. Essentials of Environmental Health. 4th ed. Jones & Bartlett Learning, 2024.
7. Friis R. H. Essentials of Environmental Health. 3rd ed. Jones & Bartlett Learning, 2021.
8. World Health Organization (WHO). Environmental Health Guidelines. Актуальні редакції.
9. World Health Organization (WHO). Guidelines for Drinking-water Quality. 4th ed. Incorporating the latest addenda. Geneva : WHO.
10. World Health Organization (WHO). Global Air Quality Guidelines. Geneva : WHO, 2021.
11. International Commission on Radiological Protection (ICRP). Recommendations and Publications. Актуальні редакції.
12. International Labour Organization (ILO). International Labour Standards on Occupational Safety and Health. Актуальні редакції.
13. European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA). Guidelines and Good Practice Documents. Актуальні редакції.
14. Накази Міністерства охорони здоров'я України, державні санітарні норми і правила, гігієнічні нормативи та клінічні настанови, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ГІСТОЛОГІЯ

1. Морфофункціональна характеристика дихальної системи. Повітроносні шляхи. Джерела розвитку. Особливості гістологічної будови трахеї та бронхів різного калібру.
2. Пухка волокниста сполучна тканина: морфофункціональна характеристика, клітинний склад та міжклітинна речовина.
3. Клітина як структурно-функціональна одиниця організму. Немембранні органели: класифікація, будова та функції. Клітинний центр.
4. Травна система. Загальна морфофункціональна характеристика. Шлунок. Особливості гістологічної будови різних відділів слизової оболонки.
5. Нервова тканина: джерела розвитку, морфофункціональна характеристика, класифікація нейронів, транспортні процеси в нейронах, нейроендокринні клітини.
6. Предмет, завдання та сучасні напрями розвитку гістології, цитології та ембріології. Значення гістології для фундаментальної та клінічної медицини.
7. Шкіра: розвиток, будова, функції. Фізіологічна регенерація епідермісу. Клітинні диферони базального шару.
8. Хрящова тканина: класифікація, клітинний склад, міжклітинна речовина, ізогенні групи, типи росту хряща.
9. Волокниста сполучна тканина: класифікація, джерела розвитку, будова сухожилка.
10. Міжклітинні контакти: класифікація, будова та функціональне значення.
11. Передній відділ травного каналу. Тверде і м'яке піднебіння. Мигдалики: будова та функції.
12. Гладка м'язова тканина: розвиток, локалізація, будова, іннервація та регенерація.
13. Мембранні органели клітини: класифікація, будова та функції.
14. Товста кишка і червоподібний відросток: розвиток, будова, функції, лімфоїдні утворення.
15. Покривний епітелій: класифікація, будова та морфофункціональні особливості.
16. Органели спеціального призначення: будова, функції та клінічне значення.
17. Комплекс Гольджі: будова, функції та роль у секреторних процесах клітини.
18. Печінка: розвиток, гістологічна будова, класична часточка, портална часточка, печінковий ацинус, регенерація.
19. Волокна сполучної тканини: класифікація, будова, біосинтез колагенових волокон.
20. Ембріогенез людини. Гастрюляція: механізми, зародкові листки та біологічне значення.
21. Надниркові залози: розвиток, гістологічна будова, гістофізіологія кіркової та мозкової речовини.
22. Ядро клітини: будова, функції, еухроматин, гетерохроматин, хромосоми та їх динаміка під час клітинного циклу.
23. Підшлункова залоза: розвиток, гістологічна будова екзокринної та ендокринної частин.
24. Нервова тканина. Рецепторні та ефекторні нервові закінчення: класифікація, будова та функції.

25. Автономна (вегетативна) нервова система: морфофункціональна характеристика, будова гангліїв.
26. Тканини організму: визначення, класифікація, тканинні диферони та стовбурові клітини.
27. Цитоплазма клітини: складові, властивості та функції.
28. Гіпоталамус: нейросекреторні ядра, гістологічна будова та роль у нейроендокринній регуляції.
29. Кров як тканина. Еритроцити: морфологія, функції, гемоглобін, ретикулоцити.
30. Дроблення зародка. Бластициста людини: будова та біологічне значення.
31. Орган слуху: розвиток, гістологічна будова та механізми сприйняття звуку.
32. Клітини імунної системи: класифікація, морфофункціональна характеристика. Клітинний та гуморальний імунітет.
33. Статеві клітини. Овоцит: будова, функції та роль у передачі спадкової інформації.
34. Стравохід: розвиток, гістологічна будова та функції.
35. Поперечнопосмугована серцева м'язова тканина: розвиток, будова, іннервація та регенерація.
36. Рибосоми: будова, функції та роль у синтезі білка.
37. Лімфатичний вузол: гістологічна будова, Т- і В-зони, роль у розвитку імунної відповіді.
38. Матка, маткові труби та піхва: розвиток, гістологічна будова, функції. Циклічні зміни ендометрія.
39. Лейкоцити: класифікація, морфологічна характеристика та функції.
40. Прогенез. Овогенез. Зв'язок прогенезу з ембріогенезом.
41. Великі слинні залози: класифікація, розвиток, гістологічна будова та функції.
42. Гемограма та лейкоцитарна формула: показники, клінічне значення.
43. Позазародкові органи людини: розвиток, будова та функції.
44. Ендокринна система: класифікація, особливості будови ендокринних залоз. Епіфіз: розвиток, гістологічна будова та функції.
45. Міжклітинна речовина сполучної тканини, хряща та кістки: склад, будова та функціональне значення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред. Ю. Б. Чайковського. Вінниця : Нова Книга, 2020. 552 с.
2. Луцик О. Д., Іванова А. Й., Кабак К. С., Чайковський Ю. Б. Гістологія людини : підручник. Київ : Книга-плюс, 2014. 584 с.
3. Mescher A. L. Junqueira's Basic Histology: Text and Atlas. 17th ed. McGraw-Hill, 2024.
4. Ross M. H., Pawlina W. Histology: A Text and Atlas: With Correlated Cell and Molecular Biology. 9th ed. Wolters Kluwer, 2023.
5. Gartner L. P., Hiatt J. L. Color Atlas and Text of Histology. 8th ed. Wolters Kluwer, 2023.
6. Young B., O'Dowd G., Woodford P. Wheater's Functional Histology. 7th ed. Elsevier, 2023.
7. Gartner L. P. Textbook of Histology. 5th ed. Elsevier, 2023.

8. Alberts B. et al. *Molecular Biology of the Cell*. 7th ed. Garland Science, 2022.
9. Moore K. L., Persaud T. V. N., Torchia M. G. *The Developing Human: Clinically Oriented Embryology*. 12th ed. Elsevier, 2023.
10. Junqueira L. C., Carneiro J. *Basic Histology Atlas*. Актуальна редакція.
11. Атласи гістологічних препаратів, рекомендовані Міністерством охорони здоров'я України.
12. Чинні освітні стандарти та методичні рекомендації Міністерства охорони здоров'я України з гістології, цитології та ембріології.

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

1. Особливості інфекційного процесу та імунної відповіді у дітей. Специфічна і неспецифічна профілактика інфекційних хвороб. Організація профілактичних щеплень дітям відповідно до Національного календаря профілактичних щеплень.
2. Дифтерія: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, ускладнення, діагностика, лікування, застосування протидифтерійного антитоксину та профілактика.
3. Скарлатина: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні форми, ускладнення, діагностика, лікування та профілактика.
4. Кір: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, ускладнення, діагностика, лікування та профілактика.
5. Краснуха: етіологія, епідеміологія, клінічні прояви, діагностика, вроджена краснуха, лікування та профілактика.
6. Коклюш: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні особливості у дітей різного віку, ускладнення, лабораторна діагностика, лікування та профілактика.
7. Вітряна віспа: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, ускладнення, діагностика, лікування та профілактика.
8. Оперізувальний герпес у дітей: клінічні прояви, діагностика та лікування.
9. Інфекція, спричинена вірусом простого герпесу: етіологія, клінічні форми, діагностика, лікування та профілактика.
10. Епідемічний паротит: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, ускладнення, діагностика, лікування та профілактика.
11. Грип у дітей: клінічні особливості, ускладнення, діагностика, лікування та профілактика.
12. Парагрип і респіраторно-синцитіальна вірусна інфекція у дітей: клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.
13. Аденовірусна інфекція у дітей: етіологія, клінічні особливості, діагностика, лікування та профілактика.
14. Гострий тонзиліт (ангіна) у дітей: етіологія, клініка, диференціальна діагностика, лікування та тактика ведення пацієнтів.
15. Менінгококова інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми, особливості перебігу у дітей раннього віку, діагностика та лікування.
16. Менінгококцемія: клінічні прояви, лабораторна діагностика, лікування, профілактика. Інфекційно-токсичний шок і набряк головного мозку при менінгококовій інфекції: діагностика та невідкладна допомога.
17. Інфекційний мононуклеоз: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.
18. Поліомієліт: етіологія, клінічні форми, діагностика, лікування та профілактика.
19. Ентеровірусна інфекція: етіологія, епідеміологія, клінічні форми, діагностика, лікування та профілактика.
20. Шигельоз у дітей: етіологія, епідеміологія, клінічні особливості, діагностика, лікування та профілактика.
21. Сальмонельоз у дітей: етіологія, патогенез, клінічні форми, діагностика, лікування та профілактика.
22. Ешерихіоз у дітей: етіологія, клінічні особливості залежно від патотипу збудника, діагностика, лікування та профілактика.

23. Гострі кишкові інфекції у новонароджених: етіологічна структура, клінічні особливості, діагностика та лікування.
24. Псевдотуберкульоз у дітей: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Катілов О. В. (ред.). Педіатрія : підручник : у 3 т. Т. 2. Вінниця : Нова Книга, 2023. 712 с.
2. Крамарьов С. О., Надрага О. Б., Буц О. Р. та ін. Інфекційні хвороби у дітей : підручник. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 439 с.
3. Чернишова Л. І. (ред.), Волоха А. П., Бондаренко А. В. та ін. Інфекційні хвороби у дітей : підручник. 3-тє вид. Київ : Медицина, 2021. 1072 с.
4. Чернишова Л. І., Лапій Ф. І., Волоха А. П. та ін. Імунопрофілактика інфекційних хвороб : навчальний посібник. 3-тє вид. Київ : Медицина, 2022. 336 с.
5. Baker C. J. (Ed.). Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases. 5th ed. American Academy of Pediatrics, 2023.
6. Kimberlin D. W., Brady M. T., Jackson M. A., Long S. S. (Eds.). Red Book: 2024–2027 Report of the Committee on Infectious Diseases. American Academy of Pediatrics, 2024.
7. Cherry J. D., Demmler-Harrison G. J., Kaplan S. L., Steinbach W. J., Hotez P. J. Feigin and Cherry's Textbook of Pediatric Infectious Diseases. 9th ed. Elsevier, 2025.
8. Kliegman R. M., St. Geme J. W. Nelson Textbook of Pediatrics. 22nd ed. Elsevier, 2024.
9. World Health Organization (WHO). Immunization Agenda 2030 та актуальні рекомендації щодо імунізації.
10. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Pink Book: Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. Актуальна редакція.
11. European Society for Paediatric Infectious Diseases (ESPID). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.
12. Накази Міністерства охорони здоров'я України, Національний календар профілактичних щеплень, стандарти медичної допомоги та клінічні настанови з дитячих інфекційних хвороб, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ

1. Організація дитячої хірургічної допомоги. Структура хірургічного відділення. Сучасні методи діагностики в дитячій хірургії.
2. Приймальне відділення дитячого хірургічного стаціонару: структура, функції, організація роботи медичного персоналу, санітарно-протиепідемічний режим.
3. Правила госпіталізації дітей до хірургічного стаціонару. Етичні та деонтологічні аспекти роботи з дітьми та їхніми батьками.
4. Хірургічне відділення поліклініки: структура, оснащення, кадрове забезпечення, санітарно-профілактична робота.
5. Особливості організації амбулаторно-поліклінічної хірургічної допомоги дітям.
6. Диспансерне спостереження та принципи реабілітації дітей із хірургічною, ортопедичною, урологічною і травматологічною патологією на амбулаторному етапі.
7. Дитячий травматизм: структура, фактори ризику, профілактика побутового, дорожньо-транспортного, шкільного та спортивного травматизму.
8. Переливання крові, компонентів крові та кровозамінників у дітей: показання, протипоказання, ускладнення, профілактика та лікування трансфузійних реакцій.
9. Інфузійно-трансфузійна терапія при гіповолемії у дітей.
10. Інфузійна терапія в передопераційному та післяопераційному періодах у дітей.
11. Пупкова грижа у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, ускладнення та диспансерне спостереження.
12. Грижі білої лінії живота у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
13. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, ускладнення та хірургічна тактика.
14. Інвагінація кишечника у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, ускладнення та прогноз.
15. Обтураційна кишкова непрохідність у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
16. Странгуляційна кишкова непрохідність у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
17. Динамічна кишкова непрохідність у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування.
18. Кістозні утворення черевної порожнини у дітей: класифікація, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
19. Поліпи шлунково-кишкового тракту у дітей: класифікація, клініка, діагностика, лікування та диспансерне спостереження.
20. Гостре розширення шлунка, заворот і перегин шлунка у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
21. Операції на шлунку та дванадцятипалій кишці у дітей: показання, види оперативних втручань та післяопераційне ведення.
22. Кишкові нориці у дітей: етіологія, класифікація, діагностика, лікування та ускладнення.
23. Мезаденіт у дітей: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
24. Паразитарні та непаразитарні кісти печінки, абсцеси печінки у дітей:

етіологія, діагностика, лікування та ускладнення.

25. Кісти холедоха у дітей: етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
26. Реконструктивні та відновлювальні операції на жовчних шляхах у дітей: показання, методи та результати лікування.
27. Стегнові грижі у дітей: етіологія, клініка, діагностика, лікування та ускладнення.
28. Закриті ушкодження органів черевної порожнини та позаочеревинного простору у дітей: класифікація, діагностика, лікування та ускладнення.
29. Лапароскопічна хірургія у дітей: показання, протипоказання, переваги, обмеження та можливі ускладнення.
30. Лапароскопічні втручання при плановій хірургічній патології у дітей.
31. Лапароскопічні втручання при ургентній хірургічній патології у дітей.
32. Резекція кишечника у дітей: показання, види оперативних втручань та післяопераційне ведення.
33. Декомпресія кишкового тракту у дітей. Ускладнення післяопераційного періоду.
34. Спайкова кишкова непрохідність у дітей: причини, діагностика, лікування та профілактика.
35. Ушкодження селезінки у дітей: класифікація, клініка, діагностика, консервативне та хірургічне лікування, ускладнення.
36. Хвороба Крона у дітей: клініка, діагностика, ускладнення, показання до хірургічного лікування та диспансерне спостереження.
37. Особливості обстеження новонароджених і дітей старших вікових груп щодо виявлення ортопедичної патології.
38. Переломи кісток у дітей: особливості перебігу, діагностики та лікування. Переломи ділянки ліктьового суглоба. Контрактура Фолькмана.
39. Вроджений вивих стегна, кривошия, клишоногість: етіологія, клініка, діагностика, лікування та диспансерне спостереження.
40. Рани у дітей: класифікація, діагностика, первинна хірургічна обробка, лікування та ускладнення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Хірургія дитячого віку : підручник / за ред. В. І. Сушка, Д. Ю. Кривчені. Київ : Медицина, 2015. 568 с.
2. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку : навчально-методичний посібник / за заг. ред. В. А. Дігтяра, В. І. Сушка. Дніпро : Герда, 2018. 248 с.
3. Боднар О. Б., Бочаров А. В. Природжені вади травного тракту новонароджених. Чернівці : БДМУ, 2024. 249 с.
4. Сьоміна В. М. Дитяча ортопедія від А до Я. Вінниця : Нова Книга, 2023. 240 с.
5. Білаш С. М., Ксьонз І. В., Коптев М. М. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку. Київ : Гельветика, 2022. 444 с.
6. Holcomb G. W., Murphy J. P., St. Peter S. D. Ashcraft's Pediatric Surgery. 7th ed. Elsevier, 2020.
7. Puri P., Höllwarth M. E. Pediatric Surgery: Diagnosis and Management. 2nd ed. Springer, 2020.
8. Coran A. G., Adzick N. S., Krummel T. M. et al. Pediatric Surgery. 7th ed. Elsevier,

2012.

9. Катілов О. В., Дмитрієв Д. В., Дмитрієва К. Ю. Клінічне обстеження дитини. Вінниця : Нова Книга, 2019. 520 с.
10. Бензар І. М., Левицький А. Ф., Бліхар В. Є. Судинні аномалії у дітей. Тернопіль : ТДМУ, 2017. 360 с.
11. Кривченя Д. Ю., Руденко Є. О. Вади розвитку дихальної системи. Атлас. Київ : Медицина, 2017. 168 с.
12. European Pediatric Surgeons' Association (EUPSA). Clinical Guidelines. Актуальні редакції.
13. American Pediatric Surgical Association (APSA). Clinical Guidelines and Resources. Актуальні редакції.
14. British Association of Paediatric Surgeons (BAPS). Clinical Guidelines. Актуальні редакції.
15. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з дитячої хірургії, травматології, ортопедії та урології, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ЕНДОКРИНОЛОГІЯ

1. Цукровий діабет 2-го типу: етіологія, патогенез, фактори ризику, клінічні прояви, сучасні критерії діагностики.
2. Цукровий діабет 1-го типу: етіологія, патогенез, клінічні прояви, сучасні критерії діагностики.
3. Сучасні принципи лікування цукрового діабету 2-го типу: модифікація способу життя, цукрознижувальна терапія, індивідуалізація цілей лікування.
4. Сучасні принципи лікування цукрового діабету 1-го типу: дієтотерапія, інсулінотерапія, розрахунок дози інсуліну, критерії ефективності лікування.
5. Гострі ускладнення цукрового діабету: діабетичний кетоацидоз, кетоз, гіперосмолярний гіперглікемічний стан — етіологія, клініка, діагностика та лікування.
6. Гіпоглікемія та гіпоглікемічна кома: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога та профілактика.
7. Хронічні ускладнення цукрового діабету: класифікація, клінічні прояви, діагностика, профілактика та принципи лікування.
8. Діабетична стопа: класифікація, клініка, діагностика, лікування та профілактика ампутацій.
9. Цукровий діабет і вагітність: гестаційний діабет, прегестаційний діабет, діагностика, лікування та тактика ведення вагітності.
10. Ожиріння: сучасна класифікація, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика та лікування.
11. Гіпоталамічне ожиріння та порушення нейроендокринної регуляції маси тіла: клініка, діагностика та лікування.
12. Пубертатний диспітуїтаризм: етіологія, клінічні прояви, діагностика та лікування.
13. Дифузний токсичний зоб: етіологія, патогенез, клінічні прояви, сучасні критерії діагностики.
14. Лікування дифузного токсичного зоба: антитиреоїдні препарати, радіоїодтерапія, хірургічне лікування, показання та протипоказання.
15. Тиреотоксична криза: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
16. Дифузний нетоксичний та ендемічний зоб: етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування та профілактика йододефіциту.
17. Аутоімунний тиреоїдит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування.
18. Підгострий тиреоїдит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування.
19. Гіпотиреоз: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика та лікування.
20. Параклінічні методи оцінки функціонального стану щитоподібної залози: лабораторна діагностика, ультразвукове дослідження, сцинтиграфія, тонкогілкові аспіраційні біопсії.
21. Рак щитоподібної залози: класифікація, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
22. Хвороба Аддісона: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика адреналових кризів.
23. Гостра надниркова недостатність: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога та лікування.

24. Синдром і хвороба Іценка–Кушинга: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
25. Адреногенітальний синдром: класифікація, клініка, діагностика та лікування.
26. Нецукровий діабет: етіологія, класифікація, клініка, діагностика та лікування.
27. Гіпопітуїтаризм: етіологія, клініко-лабораторна діагностика та лікування.
28. Хронічна гіпоталамо-гіпофізарна недостатність. Синдром Шиєна: клінічні прояви, діагностика та лікування.
29. Гіперпаратиреоз: етіологія, класифікація, клінічні прояви, діагностика та лікування.
30. Клімактеричний синдром: етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика та сучасні принципи лікування.
31. Цукрознижувальні препарати: класифікація, механізми дії, показання, протипоказання та побічні ефекти.
32. Похідні сульфонілсечовини: механізм дії, показання, протипоказання, побічні ефекти та місце в сучасній терапії цукрового діабету 2-го типу.
33. Метформін, інгібітори SGLT2, агоністи рецепторів GLP-1, інгібітори DPP-4 та інсулінотерапія при цукровому діабеті 2-го типу: показання, переваги, обмеження та кардіоренометаболічні ефекти.
34. Особливості дієтотерапії, фізичної активності та самоконтролю при цукровому діабеті 2-го типу.
35. Критерії компенсації цукрового діабету, моніторинг глікемії та профілактика гострих і хронічних ускладнень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Комісаренко Ю. І., Михальчишин Г. П., Боднар П. М. та ін. Ендокринологія : підручник / за ред. Ю. І. Комісаренко, Г. П. Михальчишин. 5-те вид., перероб. та доп. Вінниця : Нова Книга, 2020. 536 с.
2. Endocrinology : textbook / ed. by P. M. Bodnar. 4th ed. Vinnytsia : Nova Knyha, 2022. 328 p.
3. Melmed S., Auchus R. J., Goldfine A. B. et al. Williams Textbook of Endocrinology. 15th ed. Elsevier, 2024.
4. Gardner D. G., Shoback D. Greenspan's Basic and Clinical Endocrinology. 11th ed. McGraw Hill, 2024.
5. Jameson J. L., Fauci A. S., Kasper D. L. et al. Harrison's Principles of Internal Medicine. 22nd ed. New York : McGraw Hill, 2024.
6. Holt R. I. G., Cockram C., Flyvbjerg A., Goldstein B. J. Textbook of Diabetes. 6th ed. Wiley-Blackwell, 2024.
7. American Diabetes Association. Standards of Care in Diabetes. Актуальна редакція.
8. European Association for the Study of Diabetes. Clinical Practice Recommendations. Актуальні редакції.
9. European Society of Endocrinology. Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.
10. American Thyroid Association. Guidelines for Thyroid Disease. Актуальні редакції.
11. Endocrine Society. Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.
12. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з ендокринології, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

1. Гострий бронхіт у практиці сімейного лікаря: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.
2. Хронічне обструктивне захворювання легень: діагностика, класифікація, лікування, профілактика загострень і диспансерне спостереження.
3. Негоспітальна пневмонія: діагностика, оцінка тяжкості, правила раціональної антибіотикотерапії та показання до госпіталізації.
4. Бронхіальна астма: сучасні підходи до діагностики, оцінки контролю та лікування.
5. Загострення бронхіальної астми та астматичний статус: невідкладна допомога на рівні первинної медичної допомоги.
6. Раціональне застосування антибактеріальних лікарських засобів при інфекціях органів дихання.
7. Артеріальна гіпертензія: діагностика, стратифікація серцево-судинного ризику, немедикаментозне та медикаментозне лікування.
8. Хронічна серцева недостатність: класифікація, діагностика, лікування та довготривале спостереження.
9. Атеросклероз і дисліпідемії: діагностика, лікування, первинна та вторинна профілактика.
10. Синдром слабкості синусового вузла та екстрасистолія: клініка, діагностика, лікування і профілактика ускладнень.
11. Надшлуночкові та шлуночкові порушення ритму: ЕКГ-діагностика, лікування та показання до направлення до спеціаліста.
12. Атріовентрикулярні та внутрішньошлуночкові блокади: діагностика, ускладнення, лікування та показання до електрокардіостимуляції.
13. Пароксизмальні тахікардії та фібриляція передсердь: діагностика, невідкладна допомога, профілактика тромбоемболічних ускладнень.
14. Міокардити: клінічні прояви, рання діагностика, лікування та спостереження.
15. Кардіоміопатії: класифікація, клінічні прояви, ускладнення, лікування та диспансерний нагляд.
16. Вроджені вади серця: класифікація, основні клінічні прояви, діагностика та маршрутизація пацієнтів.
17. Кардіалгії у практиці сімейного лікаря: диференційна діагностика, ведення пацієнта та показання до направлення.
18. Профілактика серцево-судинних захворювань у практиці сімейного лікаря.
19. Функціональні розлади шлунково-кишкового тракту: сучасні критерії діагностики, лікування та профілактика.
20. Функціональна диспепсія: діагностика, лікування та профілактика.
21. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба та стравохід Барретта: діагностика, лікування і показання до ендоскопічного контролю.
22. Хронічний гастрит: сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики.
23. Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки: діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика.
24. Біліарна дисфункція та жовчнокам'яна хвороба: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
25. Постхолецистектомічний синдром: клініка, діагностика та лікування.

26. Синдром подразненого кишечника: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
27. Додаткові методи діагностики при захворюваннях кишечника та інтерпретація їх результатів.
28. Жовтяниця: диференційна діагностика на рівні первинної медичної допомоги.
29. Цироз печінки: класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика ускладнень і диспансерне спостереження.
30. Хронічний панкреатит: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
31. Пієлонефрит: етіологія, клініка, діагностика, лікування та диспансерний нагляд.
32. Хронічна хвороба нирок: діагностика, оцінка ризику прогресування, лікування та нефропротекція.
33. Гломерулярні захворювання нирок: діагностика, лікування, профілактика ускладнень та показання до направлення до нефролога.
34. Гостра ревматична гарячка: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
35. Ревматоїдний артрит: діагностика, диференційна діагностика, лікування та маршрутизація пацієнта.
36. Остеоартрит: патогенез, клініка, діагностика, лікування та реабілітація.
37. Анемії: визначення, класифікація, анемічний синдром і діагностичний алгоритм.
38. Залізодефіцитна анемія: причини, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
39. Лейкози: класифікація, клінічні прояви, алгоритм діагностики та показання до термінового направлення.
40. Геморагічні синдроми: класифікація, клінічні прояви, діагностика та лікувальна тактика.
41. Гострі респіраторні інфекції: класифікація, клініка, лікування та профілактика.
42. Диференційна діагностика захворювань із респіраторним синдромом: грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синцитіальна, мікоплазмозна інфекції, орнітоз, легіонельоз.
43. Тривала та висока гарячка: диференційна діагностика черевного тифу, паратифів, висипного тифу, бруцельозу та сепсису.
44. Єрсиніози: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
45. Хронічні вірусні гепатити В і С: діагностика, принципи лікування та диспансерне спостереження.
46. ВІЛ-інфекція: принципи діагностики, лікування, профілактики та організація медичної допомоги в Україні.
47. Цукровий діабет: визначення, класифікація, етіопатогенез і сучасні критерії діагностики.
48. Основні принципи лікування цукрового діабету в практиці сімейного лікаря.
49. Психомоторне збудження: види, диференційна діагностика та невідкладна допомога.
50. Транзиторні ішемічні атаки та гострі порушення мозкового кровообігу: діагностика, диференційна діагностика, невідкладна допомога та маршрутизація пацієнта.

51. Травми спинного мозку: клінічні прояви, діагностика, невідкладна допомога та лікувальна тактика.
52. Оцінка фізичного розвитку дітей та основні його порушення.
53. Нервово-психічний розвиток дітей: критерії, методи оцінки та вікові особливості.
54. Транзиторні стани новонароджених: клінічне значення та тактика спостереження.
55. Грудне вигодовування немовлят: переваги, принципи підтримки та консультування сім'ї.
56. Прикорм: визначення, види, строки та правила введення.
57. Змішане та штучне вигодовування: показання, техніка проведення, характеристика дитячих молочних сумішей.
58. Рахіт: етіологія, клінічні прояви, лікування та профілактика.
59. Пневмонія у дітей: етіологія, класифікація, клініка, діагностика та лікувальна тактика.
60. Піодермії у новонароджених і немовлят: клінічні форми, лікування та профілактика.
61. Дитячі інфекції в практиці сімейного лікаря: кір, краснуха, епідемічний паротит — клініка, лікування та профілактика.
62. Основні принципи та завдання загальної практики-сімейної медицини.
63. Планування діяльності сімейного лікаря та організація роботи команди первинної медичної допомоги.
64. Участь сімейного лікаря у профілактиці, ранньому виявленні та веденні найбільш поширених і соціально небезпечних захворювань.
65. Організаційні та економічні аспекти управління первинною медичною допомогою.
66. Фінансування первинної медичної допомоги. Форми оплати праці сімейного лікаря. Нормативно-правове регулювання.
67. Санітарно-статистичні методи аналізу стану здоров'я населення на території обслуговування сімейного лікаря.
68. Національний календар профілактичних щеплень. Роль сімейного лікаря в організації вакцинації.
69. Профілактичні щеплення: показання, протипоказання, несприятливі події після імунізації та їх профілактика.
70. Патронаж здорових дітей першого року життя.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабінець Л. С. Загальна практика — сімейна медицина : у 3 кн. Кн. 1. Організація первинної медичної допомоги. Київ : Медицина, 2023. 360 с.
2. Чопей І. В., Колесник П. О. Стандартизоване обстеження у практиці сімейного лікаря : практичне керівництво найчастіших випадків. Ужгород, 2022. 128 с.
3. Мостовой Ю. М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. 29-те вид. Вінниця, 2023. 824 с.
4. Rakel R. E., Rakel D. P. Textbook of Family Medicine. 10th ed. Elsevier, 2024.
5. McWhinney I. R., Freeman T. R. Textbook of Family Medicine. 4th ed. Oxford University Press, 2023.
6. Jameson J. L., Fauci A. S., Kasper D. L. et al. Harrison's Principles of Internal

Medicine. 22nd ed. New York : McGraw Hill, 2024.

7. WONCA Europe. The European Definition of General Practice / Family Medicine. Актуальна редакція.

8. NICE Guidelines. Primary care and chronic disease management. Актуальні редакції.

9. World Health Organization. Primary Health Care. Актуальні документи та рекомендації.

10. European Society of Cardiology. Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції.

11. Global Initiative for Asthma (GINA). Global Strategy for Asthma Management and Prevention. Актуальна редакція.

12. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD). Global Strategy for Prevention, Diagnosis and Management of COPD. Актуальна редакція.

13. American Diabetes Association. Standards of Care in Diabetes. Актуальна редакція.

14. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з первинної медичної допомоги, чинні на момент проведення вступного іспиту.

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

1. Черевний тиф і паратифи А та В: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.
2. Гострі респіраторні вірусні інфекції: диференційна діагностика грипу, парагрипу, аденовірусної, риновірусної, респіраторно-синцитіальної та коронавірусної інфекцій.
3. ВІЛ-інфекція: сучасні методи специфічної діагностики.
4. Малярія: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.
5. Жовтяничний синдром при інфекційних захворюваннях: диференційна діагностика.
6. Інфекційно-токсичний шок: патогенез, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
7. Бешиха: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.
8. Шигельоз та амебіаз: диференційна діагностика.
9. Гострий вірусний гепатит В: сучасні методи специфічної діагностики.
10. Вірусний гепатит А: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика та імунопрофілактика.
11. Чума і туляремія: диференційна діагностика.
12. Дегідратаційний шок при інфекційних захворюваннях: патогенез, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
13. TORCH-інфекції. Токсоплазмоз: етіологія, епідеміологія, клінічні форми, лабораторна діагностика, лікування, прогноз і профілактика.
14. Лімфаденопатії при інфекційних захворюваннях: диференційна діагностика.
15. Гострий вірусний гепатит С: сучасні методи специфічної діагностики.
16. Дифтерія: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та імунопрофілактика.
17. Менінгіти: диференційна діагностика бактеріальних, вірусних, туберкульозних і грибкових форм.
18. Лептоспіроз: сучасні методи специфічної діагностики.
19. Вірусний гепатит С: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, лікування, профілактика та прогноз.
20. Сальмонельоз: диференційна діагностика, лікування та профілактика.
21. Церебральна форма тропічної малярії: клініка, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
22. Лейшманіози: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.
23. Холера та ешерихіози: диференційна діагностика.
24. Сибірка: сучасні методи специфічної діагностики.
25. Кліщовий енцефаліт: етіологія, епідеміологія, класифікація, патогенез, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.

26. Вірусні гепатити А та Е: диференційна діагностика.
27. Ботулізм: етіологія, патогенез, клінічні форми, діагностика, невідкладна допомога, лікування та профілактика.
28. ВІЛ-інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічна класифікація, лабораторна діагностика, лікування, профілактика, прогноз і диспансерне спостереження.
29. Ентеровірусні інфекції: клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика.
30. Дифтерія: принципи етіотропного, патогенетичного та специфічного лікування.
31. Вірусний гепатит В: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, лікування, протиепідемічні заходи, імунопрофілактика та прогноз.
32. Кишковий ерсиніоз і псевдотуберкульоз: диференційна діагностика.
33. Орнітоз: сучасні методи специфічної діагностики.
34. Сибірка: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування, профілактика та протиепідемічні заходи в осередку.
35. Харчові токсикоінфекції: диференційна діагностика, лікування та профілактика.
36. Бактеріальний менінгіт: етіологія, клініка, діагностика, невідкладна допомога, лікування та профілактика.
37. Інфекційний мононуклеоз: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, ускладнення, лікування та профілактика.
38. Кір і краснуха: диференційна діагностика.
39. Серозний менінгіт: етіологія, клініка, діагностика, лікування та диференційна діагностика.
40. Менінгококова інфекція: етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, лабораторна діагностика, ускладнення, лікування різних клінічних форм, невідкладна допомога та профілактика.
41. Епідемічний паротит: диференційна діагностика.
42. Опісторхоз: специфічна діагностика, лікування та профілактика.
43. Сказ: етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика, лікування, прогноз і постконтактна імунопрофілактика.
44. Теніоз і теніаринхоз: диференційна діагностика, лікування та профілактика.
45. Лайм-бореліоз: етіологія, клінічні форми, специфічна діагностика, лікування та профілактика.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Інфекційні хвороби : підручник / за ред. О. А. Голубовської. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ : ВСВ «Медицина», 2022. 464 с.
2. Інфекційні хвороби : підручник / М. А. Андрейчин, Н. О. Васильєва, О. Л. Івахів та ін. ; за ред. М. А. Андрейчина. 2-ге вид., переробл. і доповн. Тернопіль : Укрмедкнига, 2023. 640 с.

3. Інфекційні хвороби : підручник : у 2 т. / за ред. В. П. Малого, М. А. Андрейчина. Львів : Магнолія, 2018. Т. 1. 718 с. ; Т. 2. 726 с.
4. Атлас інфекційних хвороб / М. А. Андрейчин, В. С. Копча, С. О. Крамарьов та ін. ; за ред. М. А. Андрейчина. 3-тє вид., випр. і доповн. Львів : Магнолія, 2019. 296 с.
5. Невідкладна інфектологія : навчальний посібник / В. М. Козько, А. В. Бондаренко, Г. О. Соломенник та ін. ; за ред. В. М. Козька. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : ВСВ «Медицина», 2018. 120 с.
6. Bennett J. E., Dolin R., Blaser M. J. Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases. 10th ed. Elsevier, 2025.
7. Loscalzo J., Fauci A. S., Kasper D. L. et al. Harrison's Principles of Internal Medicine. 22nd ed. New York : McGraw Hill, 2024.
8. World Health Organization. Communicable disease surveillance and response guidelines. Актуальні редакції.
9. Centers for Disease Control and Prevention. Yellow Book: Health Information for International Travel. Актуальна редакція.
10. European Centre for Disease Prevention and Control. Clinical guidelines and surveillance reports. Актуальні редакції.
11. European AIDS Clinical Society. Guidelines. Актуальна редакція.
12. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови, стандарти медичної допомоги та протиепідемічні документи з інфекційних хвороб, чинні на момент проведення вступного іспиту.

КАРДІОЛОГІЯ

1. Артеріальна гіпертензія: сучасна класифікація, стратифікація серцево-судинного ризику, діагностика, добове моніторування артеріального тиску, лікування та профілактика.
2. Вторинні артеріальні гіпертензії: етіологія, клінічні прояви, алгоритм діагностики та лікування.
3. Атеросклероз і дисліпідемії: патогенез, оцінка серцево-судинного ризику, сучасні принципи лікування та профілактики.
4. Хронічний коронарний синдром: класифікація, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика болю в грудній клітці, лікування.
5. Міокардити: класифікація, клінічні прояви, сучасні методи діагностики та лікування.
6. Захворювання перикарда: гострий та хронічний перикардит, перикардіальний випіт, тампонада серця, діагностика та лікування.
7. Інфекційний ендокардит: етіологія, діагностика, критерії Duke, лікування та профілактика.
8. Порушення серцевого ритму: суправентрикулярні та шлуночкові аритмії, фібриляція і тріпотіння передсердь, синдром WPW, синдром подовженого інтервалу QT, сучасні методи лікування.
9. Порушення провідності серця: синдром слабкості синусового вузла, атріовентрикулярні блокади, блокади ніжок пучка Гіса, показання до електрокардіостимуляції.
10. Кардіоміопатії: класифікація, клінічні прояви, діагностика та лікування.
11. Вроджені вади серця у дорослих: класифікація, клініка, діагностика та показання до оперативного лікування.
12. Набуті клапанні вади серця: клініка, діагностика, сучасні підходи до лікування та ведення після кардіохірургічних втручань.
13. Артеріальна гіпотензія та синкопальні стани: класифікація, диференційна діагностика, лікування.
14. Хронічна серцева недостатність: класифікація, діагностика, сучасна медикаментозна та немедикаментозна терапія.
15. Раптова серцева смерть: фактори ризику, профілактика, сучасні алгоритми серцево-легеневої реанімації.
16. Гіпертензивні кризи: класифікація, діагностика, невідкладна допомога та профілактика.
17. Гострий коронарний синдром: сучасні критерії діагностики, лікування, реперфузійна терапія, вторинна профілактика.
18. Тромбоемболія легеневої артерії: стратифікація ризику, сучасна діагностика та лікування.
19. Гостра серцева недостатність: клінічні варіанти, діагностика, невідкладна допомога та лікування.
20. Кардіогенний шок: діагностика, сучасна інтенсивна терапія та механічна підтримка кровообігу.
21. Синкопальні стани: класифікація, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
22. Пароксизмальні тахіаритмії: невідкладна допомога, медикаментозна терапія, електроімпульсна терапія та катетерна абляція.

23. Особливості перебігу серцево-судинних захворювань при вагітності, у пацієнтів літнього віку та в перименопаузальному періоді.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Внутрішня медицина: кардіологія : підручник / М. М. Козачок, М. М. Селюк, Г. В. Осьодло та ін. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 456 с.
2. Настанова з кардіології / за ред. В. М. Коваленка. 3-тє вид. Київ : МОРІОН, 2022. 784 с.
3. Денесюк В. І., Денесюк О. В. Внутрішня медицина : підручник / за ред. В. М. Коваленка. Київ : МОРІОН, 2019. 960 с.
4. Мостовой Ю. М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. 29-тє вид. Вінниця, 2023.
5. Braunwald's Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. 12th ed. Elsevier, 2025.
6. Topol E. J., Teirstein P. S. Textbook of Interventional Cardiology. 9th ed. Elsevier, 2025.
7. European Society of Cardiology (ESC). Clinical Practice Guidelines. Актуальні редакції 2023–2025.
8. American Heart Association (AHA). Guidelines for Cardiopulmonary Resuscitation and Emergency Cardiovascular Care. Актуальна редакція.
9. American College of Cardiology (ACC). Expert Consensus Decision Pathways. Актуальні редакції.
10. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з кардіології, чинні на момент проведення вступного іспиту.

КЛІНІЧНА АЛЕРГОЛОГІЯ

1. Предмет, завдання та сучасні напрями клінічної імунології й алергології. Організація алергологічної допомоги.
2. Імунна система: структура, функції, онтогенез. Центральні та периферичні органи імунної системи.
3. Особливості функціонування імунної системи у дітей та осіб літнього віку.
4. Вроджений імунітет: клітинні та гуморальні фактори захисту, їх роль у формуванні імунної відповіді.
5. Моноцитарно-макрофагальна система та фагоцитоз: сучасні уявлення про механізми імунного захисту.
6. Система комплементу: механізми активації, біологічні ефекти та роль у патології.
7. Антигени, гаптени та презентація антигену. Основні механізми активації імунної відповіді.
8. Т-лімфоцити: субпопуляції, рецептори, функції та роль у клітинному імунітеті.
9. В-лімфоцити та гуморальна імунна відповідь. Т-залежні і Т-незалежні механізми.
10. Імуноглобуліни: класи, будова, функції та роль у розвитку патологічних процесів.
11. Цитокіни та інші медіатори імунної відповіді. Їх роль у розвитку алергічних і аутоімунних захворювань.
12. Первинні та вторинні імунодефіцити: класифікація, клінічні прояви, лабораторна діагностика та принципи лікування.
13. Алергія та атопія. Класифікація алергенів. Сучасні механізми розвитку алергічних реакцій.
14. Алергічні реакції за класифікацією Gell і Coombs. Клінічне значення різних типів гіперчутливості.
15. Сучасні методи алергодіагностики: шкірні тести, визначення специфічних IgE, компонентна (молекулярна) алергодіагностика, провокаційні проби.
16. Імунограма: показання, інтерпретація основних показників та клінічне значення.
17. Методи визначення концентрації імуноглобулінів та оцінки функціонального стану імунної системи.
18. Принципи лікування алергічних захворювань. Алерген-специфічна імунотерапія (АСІТ): механізми дії, показання, протипоказання та ефективність.
19. Алергічний риніт та алергічний кон'юнктивіт: діагностика, лікування та профілактика.
20. Медикаментозна гіперчутливість: класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.
21. Псевдоалергічні реакції: механізми розвитку, диференційна діагностика та лікування.
22. Атопічна бронхіальна астма: сучасна класифікація, діагностика, лікування та біологічна терапія.
23. Інсектна алергія: клінічні прояви, діагностика, лікування та АСІТ.
24. Кропив'янка та ангіоневротичний набряк: класифікація, діагностика, лікування.
25. Атопічний дерматит: патогенез, клініка, діагностика та сучасні принципи

лікування.

26. Анафілаксія: сучасні критерії діагностики, невідкладна допомога, профілактика повторних епізодів.
27. Харчова алергія: клінічні прояви, діагностика, лікування та профілактика.
28. Еозинофільні захворювання та гіпереозинофільний синдром: сучасні підходи до діагностики та лікування.
29. Біологічна терапія в алергології: показання, механізми дії та сучасні можливості застосування.
30. Імунореабілітація та імуномодуюча терапія: сучасні підходи та доказова база.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Клінічна імунологія та алергологія : підручник / за ред. Г. М. Дранніка. Київ : ВСВ «Медицина», 2022. 528 с.
2. Алергологія : підручник / за ред. Б. М. Пухлика. 2-ге вид. Вінниця : Нова Книга, 2020. 400 с.
3. Abbas A. K., Lichtman A. H., Pillai S. Cellular and Molecular Immunology. 11th ed. Elsevier, 2024.
4. Middleton's Allergy: Principles and Practice. 10th ed. Elsevier, 2025.
5. Rich R. R. et al. Clinical Immunology: Principles and Practice. 6th ed. Elsevier, 2023.
6. Murphy K., Weaver C. Janeway's Immunobiology. 10th ed. Garland Science, 2022.
7. EAACI Guidelines. Актуальні редакції.
8. GINA. Global Strategy for Asthma Management and Prevention. Актуальна редакція.
9. WAO (World Allergy Organization). Position Papers and Guidelines. Актуальні редакції.
10. AAAAI/ACAAI Practice Parameters. Актуальні редакції.
11. ESID (European Society for Immunodeficiencies). Diagnostic Criteria and Clinical Guidelines. Актуальні редакції.
12. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги з клінічної імунології та алергології, чинні на момент проведення вступного іспиту.

КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ

1. Основи клінічної фармакології. Предмет, завдання та принципи раціональної фармакотерапії.
2. Основні поняття фармакокінетики: абсорбція, біодоступність, розподіл, метаболізм, елімінація, кліренс, об'єм розподілу, період напіввиведення, площа під кривою «концентрація–час» (AUC), клінічне значення.
3. Фактори, що впливають на фармакокінетику лікарських засобів: вік, стать, вагітність, генетичні особливості, функція печінки та нирок.
4. Основи фармакодинаміки. Рецептори, агоністи, антагоністи, терапевтичний індекс.
5. Лікарські взаємодії: фармакокінетичні та фармакодинамічні механізми.
6. Небажані реакції лікарських засобів. Класифікація, фармаконагляд, оцінка причинно-наслідкового зв'язку.
7. Фармакогенетика та персоналізована фармакотерапія. Поліморфізм CYP450, NAT2, TPMT, DPYD та клінічне значення.
8. Особливості застосування лікарських засобів при вагітності та лактації.
9. Особливості фармакотерапії у дітей та пацієнтів літнього віку.
10. Принципи терапевтичного лікарського моніторингу (Therapeutic Drug Monitoring).
11. Антимікробна терапія. Принципи раціонального застосування антибактеріальних препаратів та антимікробна резистентність.
12. Клінічна фармакологія β-лактамних антибіотиків.
13. Клінічна фармакологія макролідів, тетрациклінів, аміноглікозидів та фторхінолонів.
14. Клінічна фармакологія глікопептидів, оксазолідинонів та інших препаратів резерву.
15. Клінічна фармакологія протигрибкових препаратів.
16. Клінічна фармакологія противірусних лікарських засобів.
17. Принципи антимікробної терапії сепсису.
18. Органоспецифічна токсичність лікарських засобів: нефротоксичність, гепатотоксичність, кардіотоксичність, легенева токсичність, нейротоксичність.
19. Клінічна фармакологія інгібіторів АПФ.
20. Клінічна фармакологія блокаторів рецепторів ангіотензину II.
21. Клінічна фармакологія β-адреноблокаторів.
22. Клінічна фармакологія блокаторів кальцієвих каналів.
23. Клінічна фармакологія діуретиків.
24. Клінічна фармакологія антиангінальних препаратів.
25. Клінічна фармакологія антиаритмічних засобів.
26. Клінічна фармакологія антитромботичних препаратів (антикоагулянти, антиагреганти, прямі оральні антикоагулянти).
27. Клінічна фармакологія гіполіпідемічних препаратів.
28. Клінічна фармакологія цукрознижувальних лікарських засобів, включаючи інсуліни, інгібітори SGLT2 та агоністи рецепторів GLP-1.
29. Клінічна фармакологія бронходилататорів.
30. Клінічна фармакологія інгаляційних та системних глюкокортикостероїдів.
31. Клінічна фармакологія антигістамінних препаратів.
32. Клінічна фармакологія нестероїдних протизапальних препаратів.

33. Клінічна фармакологія парацетамолу. Передозування та антидотна терапія.
34. Клінічна фармакологія препаратів, що впливають на кислотопродукцію шлунка (ІПП, блокатори H₂-рецепторів).
35. Сучасні схеми ерадикації *Helicobacter pylori*.
36. Клінічна фармакологія препаратів для лікування бронхообструктивного синдрому.
37. Біологічні лікарські засоби: принципи застосування, показання, небажані реакції.
38. Принципи вибору фармакотерапії при хронічній хворобі нирок та печінковій недостатності.
39. Особливості поліпрагмазії та депрескрайбінгу.
40. Фармакоекономіка та доказова медицина у виборі лікарської терапії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Клінічна фармакологія : підручник / за ред. О. М. Біловола. Вінниця : Нова Книга, 2021. 554 с.
2. Клінічна фармакологія : підручник / О. Я. Бабак, А. М. Біловол. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 776 с.
3. Клінічна фармакологія : навч. посіб. / Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна та ін. Вінниця : Нова Книга, 2019. 510 с.
4. Побічна дія ліків – *Side Effects of Medications* : навч. посіб. у 2 т. / за ред. В. М. Бобирьова, М. М. Потяженка. Вінниця : Нова Книга, 2020–2021.
5. Goodman & Gilman's *The Pharmacological Basis of Therapeutics*. 14th ed. McGraw-Hill, 2023.
6. Katzung B. G. *Basic & Clinical Pharmacology*. 16th ed. McGraw-Hill, 2024.
7. Ritter J. M., Flower R. J., Henderson G. et al. *Rang & Dale's Pharmacology*. 10th ed. Elsevier, 2023.
8. British National Formulary (BNF). Latest edition.
9. WHO Model List of Essential Medicines. Latest edition.
10. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти медичної допомоги, чинні на момент проведення вступного іспиту

МЕДИЧНА БІОХІМІЯ

1. Медична біохімія як фундаментальна основа сучасної медицини. Основні розділи, методи дослідження та роль біохімічної лабораторної діагностики. Внесок українських учених у розвиток біохімії.
2. Ферменти: визначення, номенклатура, класифікація, хімічна природа та властивості. Будова ферментів. Активний та алостеричний центри. Механізми ферментативного каталізу.
3. Ізоферменти та мультиферментні комплекси. Біологічна роль і клінічне значення ізоферментів (ЛДГ, КФК, тропоніновий комплекс).
4. Регуляція ферментативної активності. Алостерична регуляція, ковалентна модифікація ферментів, індукція та репресія синтезу ферментів.
5. Медична ензимологія: ензимопатії, ензимодіагностика та ензимотерапія. Ферменти як лікарські засоби.
6. Коферменти та коензими: класифікація, будова, біологічне та клінічне значення.
7. Основні етапи обміну речовин. Метаболічні шляхи, макроергічні сполуки та біологічна роль АТФ.
8. Загальні шляхи катаболізму. Центральні метаболіти та інтеграція основних обмінних процесів.
9. Окисне декарбоксилювання пірувату та α -кетокислот. Будова та регуляція мультиферментних комплексів.
10. Цикл трикарбонових кислот: реакції, регуляція, анаплеротичні шляхи та енергетичне значення.
11. Тканинне дихання. Організація електронтранспортного ланцюга мітохондрій та його регуляція.
12. Окисне фосфорилування. Хеміосмотична теорія. Інгібітори та роз'єднувачі окисного фосфорилування.
13. Вуглеводи: класифікація, біологічна роль та харчове значення.
14. Аеробне та анаеробне окиснення глюкози. Енергетичний баланс гліколізу та його регуляція.
15. Глюконеогенез та пентозофосфатний шлях окиснення глюкози. Біологічне значення та спадкові порушення.
16. Метаболізм глікогену. Регуляція синтезу та розпаду. Глікоgenoзи та аглікоgenoзи.
17. Нейрогуморальна регуляція вуглеводного обміну. Біохімічні механізми розвитку цукрового діабету.
18. Ліпіди: класифікація, будова та біологічна роль. Травлення та всмоктування ліпідів.
19. Біологічні мембрани: будова, властивості та механізми транспорту речовин.
20. Пероксидне окиснення ліпідів, оксидативний стрес та антиоксидантні системи організму.
21. Ліпопротеїни плазми крові: класифікація, будова та клінічне значення.
22. Катаболізм жирних кислот та гліцеролу. β -Окиснення жирних кислот та його енергетичний баланс.
23. Біосинтез жирних кислот та його регуляція. Роль есенціальних жирних кислот.
24. Біосинтез триацилгліцеролів та фосфоліпідів. Ліпотропні фактори.

25. Сфінголіпіди та сфінголіпідози: біохімічні механізми спадкових захворювань.
26. Кетонові тіла: синтез, утилізація та клінічне значення при патологічних станах.
27. Холестерол: біосинтез, транспорт, біологічна роль та регуляція метаболізму.
28. Порушення ліпідного обміну: дисліпідемії, атеросклероз, ожиріння, неалкогольна жирова хвороба печінки.
29. Білки: структура, властивості, функції та класифікація.
30. Травлення та засвоєння білків. Азотистий баланс. Повноцінні та неповноцінні білки. Білково-енергетична недостатність.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біологічна і біоорганічна хімія : у 2 кн. Кн. 2. Біологічна хімія : підручник / за ред. Ю. І. Губського, І. В. Ніженковської. 2-ге вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 544 с.
2. Корда М. М., Фіра Л. С. Біологічна хімія : підручник. Тернопіль : Укрмедкнига, 2022. 388 с.
3. Nelson D. L., Cox M. M. *Lehninger Principles of Biochemistry*. 9th ed. New York : W.H. Freeman, 2025.
4. Rodwell V. W., Bender D. A., Botham K. M. et al. *Harper's Illustrated Biochemistry*. 33rd ed. McGraw-Hill, 2022.
5. Ferrier D. R. *Lippincott Illustrated Reviews: Biochemistry*. 9th ed. Wolters Kluwer, 2024.
6. Lieberman M., Peet A. *Marks' Basic Medical Biochemistry*. 6th ed. Wolters Kluwer, 2023.
7. Baynes J., Dominiczak M. *Medical Biochemistry*. 6th ed. Elsevier, 2024.
8. Devlin T. M. *Textbook of Biochemistry with Clinical Correlations*. 9th ed. Wiley, 2022.
9. Voet D., Voet J. G., Pratt C. W. *Fundamentals of Biochemistry: Life at the Molecular Level*. 7th ed. Wiley, 2024.

МІКРОБІОЛОГІЯ

1. Історія розвитку мікробіології. Сучасні напрями медичної мікробіології, молекулярної мікробіології та мікробіоміки.
2. Морфологія та ультраструктура бактеріальної клітини. Особливості будови грампозитивних і грамнегативних бактерій.
3. Метаболізм бактерій. Класифікація мікроорганізмів за типами живлення та енергетичного обміну.
4. Генетика бактерій. Генотип і фенотип. Мутації та механізми горизонтального перенесення генетичного матеріалу.
5. Антигени мікроорганізмів: структура, властивості та роль в інфекційному процесі.
6. Імунна система людини. Клітинна та гуморальна імунна відповідь. Функції Т- і В-лімфоцитів.
7. Фактори неспецифічної резистентності організму людини та механізми вродженого імунітету.
8. Антитіла та імуноглобуліни: структура, класи, функції та клінічне значення.
9. Патогенність і вірулентність мікроорганізмів. Фактори патогенності та механізми їх реалізації.
10. Мікробіологічні методи дослідження: мікроскопічні, культуральні, серологічні, молекулярно-генетичні методи.
11. Полімеразна ланцюгова реакція, секвенування нового покоління та їх значення в сучасній лабораторній діагностиці інфекційних захворювань.
12. Поживні середовища та принципи культивування бактерій.
13. Антибіотики та бактеріоцини. Основні механізми антимікробної дії.
14. Основні групи антибактеріальних препаратів та механізми формування антимікробної резистентності.
15. Рациональна антибактеріальна терапія та глобальна проблема антибіотикорезистентності.
16. Віруси: загальна характеристика, особливості організації та репродукції.
17. Бактеріофаги: біологічні властивості та застосування в медицині та біотехнології.
18. Ентеробактерії: біологічні властивості, епідеміологія та лабораторна діагностика інфекцій.
19. Шигели та шигельоз: біологічні властивості та лабораторна діагностика.
20. Єрсинії: біологічні властивості, патогенність та лабораторна діагностика.
21. Легіонели: біологічні властивості, фактори патогенності та лабораторна діагностика.
22. Бактероїди та інші представники анаеробної мікробіоти людини: біологічні властивості та роль у патології.
23. Збудники інфекцій з аерогенним механізмом передачі: загальна характеристика та лабораторна діагностика.
24. *Corynebacterium diphtheriae*: біологічні властивості, патогенність, лабораторна діагностика та специфічна профілактика дифтерії.
25. Імунодіагностика інфекційних захворювань. Серологічні реакції, їх принципи та клінічне значення.
26. Реакція зв'язування комплементу та інші класичні серологічні методи в діагностиці інфекційних захворювань.

27. Мікробіом людини: сучасні уявлення про склад, функції та роль у підтриманні здоров'я та розвитку захворювань.
28. Біоплівки мікроорганізмів: механізми утворення, клінічне значення та вплив на антибіотикорезистентність.
29. Інфекційний контроль та профілактика інфекцій, пов'язаних із наданням медичної допомоги.
30. Сучасні досягнення медичної мікробіології та перспективи розвитку персоналізованої інфектології.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія : підручник / за ред. В. П. Широбокова. 3-тє вид., переробл. та доповн. Вінниця : Нова Книга, 2021. 920 с.
2. Практична мікробіологія : навчальний посібник / за ред. В. П. Широбокова, С. І. Климнюка. Вінниця : Нова Книга, 2018. 576 с.
3. Мікробіологія, вірусологія та імунологія порожнини рота : підручник / за ред. М. М. Корди, Н. В. Павлишин. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 352 с.
4. Murray P. R., Rosenthal K. S., Pfaller M. A. *Medical Microbiology*. 10th ed. Elsevier, 2024.
5. Carroll K. C., Pfaller M. A., Landry M. L. et al. *Manual of Clinical Microbiology*. 13th ed. ASM Press, 2023.
6. Tille P. *Bailey & Scott's Diagnostic Microbiology*. 15th ed. Elsevier, 2022.
7. Schaechter M. *Schaechter's Mechanisms of Microbial Disease*. 6th ed. Wolters Kluwer, 2023.
8. Prescott L. M., Willey J. M., Sherwood L. M. *Prescott's Microbiology*. 12th ed. McGraw-Hill, 2024.
9. World Health Organization. *Global Antimicrobial Resistance and Use Surveillance System (GLASS) Report*. Latest edition.
10. Накази Міністерства охорони здоров'я України, клінічні настанови та стандарти щодо інфекційного контролю та антимікробної резистентності, чинні на момент проведення вступного іспиту.

НЕРВОВІ ХВОРОБИ

1. Оболонки головного та спинного мозку, лікворні простори та цистерни головного мозку. Клінічне значення.
2. Нейрон і нейроглія: будова, функції, механізми пошкодження та регенерації.
3. Чутливість: класифікація, провідні шляхи, методика дослідження.
4. Типи порушень чутливості та їх топічна діагностика.
5. Організація довільних рухів. Кортико-спінальний і кортико-нуклеарний шляхи. Методика дослідження рухової сфери.
6. Центральний і периферичний паралічі: клінічні прояви та топічна діагностика.
7. Екстрапірамідна система: анатомо-функціональна організація та синдроми ураження.
8. Гіпокінетичні та гіперкінетичні синдроми.
9. Мозочок: анатомія, функції, синдроми ураження та види атаксій.
10. Кора великих півкуль: локалізація функцій, синдроми ураження окремих часток.
11. Афазії, дизартрії, апраксії та агнозії: клініка та топічна діагностика.
12. Таламус, внутрішня капсула та променевий вінець: синдроми ураження.
13. Стовбур головного мозку: синдроми ураження та альтернуючі синдроми.
14. Черепні нерви: анатомо-функціональна характеристика та синдроми ураження.
15. Спинний мозок: будова, функції, синдроми сегментарного та провідникового ураження.
16. Периферична нервова система: плексопатії, мононевропатії та полінейропатії.
17. Менінгеальний синдром та синдром внутрішньочерепної гіпертензії.
18. Спинномозкова рідина: утворення, склад, зміни при патологічних станах.
19. Люмбальна пункція: показання, протипоказання, ускладнення.
20. Сучасні методи діагностики в неврології: КТ, МРТ, МРА, ЕЕГ, ЕНМГ, УЗД судин, викликані потенціали.
21. Порушення свідомості: оглушення, сопор, кома. Диференційна діагностика.
22. Автономна нервова система: анатомо-фізіологічні особливості, синдроми дисавтономії.
23. Головний біль: сучасна класифікація, принципи діагностики та лікування.
24. Мігрень: патогенез, клініка, сучасні підходи до лікування та профілактики.
25. Епілепсія та епілептичний статус: сучасна класифікація, діагностика, лікування.
26. Транзиторна ішемічна атака: діагностика та профілактика інсульту.
27. Ішемічний інсульт: патогенез, клініка, сучасні принципи реперфузійної терапії.
28. Геморагічний інсульт: клініка, діагностика та лікування.
29. Субарахноїдальний крововилив: клініка, діагностика, лікування.
30. Судинні когнітивні порушення та деменція.
31. Хвороба Альцгеймера та інші нейродегенеративні деменції.
32. Хвороба Паркінсона та інші паркінсонічні синдроми.
33. Розсіяний склероз: патогенез, діагностика та сучасна модифікуюча терапія.
34. Нейромієліт оптичного спектра та MOG-асоційовані захворювання.
35. Міастенія та міастенічний криз.

36. Синдром Гієна–Барре та хронічна запальна демієлінізуюча полінейропатія.
37. Полінейропатії: класифікація, діагностика та лікування.
38. Компресійні синдроми хребта та радикулопатії.
39. Біль у спині: сучасні уявлення про патогенез, діагностику та лікування.
40. Нейропатичний біль: механізми розвитку та сучасні принципи терапії.
41. Менінгіти: класифікація, діагностика та лікування.
42. Енцефаліти та аутоімунні енцефаліти.
43. Нейроінфекції при ВІЛ-інфекції.
44. Туберкульоз нервової системи.
45. Нейросифіліс.
46. Боковий аміотрофічний склероз: клініка, діагностика, сучасні підходи до лікування.
47. Порушення сну в неврологічній практиці.
48. Постковідні неврологічні синдроми.
49. Неврологічні прояви системних захворювань та соматоневрологічні синдроми.
50. Принципи лікування, нейрореабілітації та профілактики неврологічних захворювань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Неврологія : підручник / за ред. І. А. Григорової, Л. І. Соколової. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 640 с.
2. Методи обстеження неврологічного хворого : навч. посіб. / за ред. Л. І. Соколової, Т. І. Ілляш. 2-ге вид. Київ : Медицина, 2020. 144 с.
3. Діагностичні алгоритми в неврології / В. А. Гриб та ін. Київ : Медицина, 2017. 48 с.
4. Ropper A. H., Samuels M. A., Klein J. P., Prasad S. *Adams and Victor's Principles of Neurology*. 12th ed. McGraw-Hill, 2023.
5. Daroff R. B., Jankovic J., Mazziotta J. C., Pomeroy S. L. *Bradley's Neurology in Clinical Practice*. 8th ed. Elsevier, 2022.
6. Kuks J. B. M., Snoek J. W. *Clinical Neurology*. 2nd ed. Springer, 2022.
7. Brainin M., Heiss W.-D. *Textbook of Stroke Medicine*. 3rd ed. Cambridge University Press, 2019.
8. Aminoff M. J., Greenberg D. A., Simon R. P. *Clinical Neurology*. 11th ed. McGraw-Hill, 2024.
9. Blumenfeld H. *Neuroanatomy through Clinical Cases*. 3rd ed. Oxford University Press, 2021.
10. European Stroke Organisation Guidelines, European Academy of Neurology Guidelines та чинні клінічні настанови МОЗ України з неврології та інсульту (актуальні редакції на момент проведення вступного іспиту).

НОРМАЛЬНА АНАТОМІЯ

1. Анатомія як фундаментальна медична наука. Методи анатомічних досліджень. Сучасні напрями клінічної анатомії та медичної візуалізації.
2. Ембріогенез людини. Основні етапи розвитку організму та критичні періоди ембріогенезу.
3. Опорно-руховий апарат: загальна характеристика, принципи будови та функціональна анатомія.
4. Скелет людини. Хребтовий стовп: будова, функції, вікові та клінічні особливості.
5. Череп: розвиток, будова, вікові та статеві особливості. Мозковий та лицевий череп.
6. Скелет верхньої та нижньої кінцівок: особливості будови, функціональна та клінічна анатомія.
7. З'єднання кісток: класифікація, функціональне значення, клінічні аспекти.
8. М'язова система: загальні закономірності будови та розвитку.
9. Клінічна анатомія м'язів голови та шиї.
10. Клінічна анатомія м'язів тулуба.
11. Клінічна анатомія м'язів верхньої та нижньої кінцівок.
12. Загальні закономірності розвитку внутрішніх органів. Поняття про органи, системи органів та функціональні системи.
13. Травна система: ембріогенез, загальна характеристика, функціональна анатомія.
14. Ротова порожнина, зуби, язик та великі слинні залози: розвиток, будова та функціональне значення.
15. Шлунок, тонка та товста кишка: розвиток, будова та функціональна анатомія.
16. Печінка, жовчовивідні шляхи та підшлункова залоза: розвиток, будова, топографія та функціональне значення.
17. Очеревина та порожнина живота: будова, похідні, клінічне значення.
18. Дихальна система: розвиток, загальна будова та функціональна анатомія.
19. Легені: зовнішня та внутрішня будова, сегментарна анатомія, бронхіальне та альвеолярне дерево.
20. Сечова система: розвиток, будова, топографія та функціональна анатомія нирок і сечових шляхів.
21. Чоловіча статеві система: розвиток, будова та функціональна анатомія.
22. Жіноча статеві система: розвиток, будова та функціональна анатомія.
23. Нервова система: загальна організація, розвиток та функціональна анатомія.
24. Спинний мозок: зовнішня та внутрішня будова, сегментарна організація, провідні шляхи.
25. Головний мозок: відділи, функціональна анатомія, оболонки та лікворна система.
26. Черепні та спинномозкові нерви: загальна характеристика, функціональне значення та клінічні аспекти.
27. Орган зору: розвиток, будова та функціональна анатомія.
28. Орган слуху та рівноваги: розвиток, будова та функціональна анатомія.
29. Серце: розвиток, будова, топографія та функціональна анатомія.
30. Коронарний кровообіг та провідна система серця. Варіанти кровопостачання серця.

31. Кровоносна система: загальні принципи організації, мікроциркуляторне русло.
32. Аорта та її гілки: функціональна та клінічна анатомія.
33. Венозна система: верхня та нижня порожнисті вени, портальна система печінки.
34. Лімфатична система: будова, функції та клінічне значення.
35. Регіонарна анатомія лімфатичних вузлів та шляхів лімфовідтоку.
36. Імунна система: центральні та периферичні органи імуногенезу, вікові особливості.
37. Ендокринна система: анатомія, розвиток та функціональна організація залоз внутрішньої секреції.
38. Вегетативна нервова система: будова, функції та клінічна анатомія симпатичного і парасимпатичного відділів.
39. Анатомічні основи сучасних методів медичної візуалізації (рентгенанатомія, КТ-анатомія, МРТ-анатомія, УЗД-анатомія).
40. Анатомічні основи вроджених вад розвитку органів і систем людини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Головацький А. С., Черкасов В. Г., Сапін М. Р. та ін. Анатомія людини : у 3 т. Вінниця : Нова Книга, 2019–2022.
2. Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Анатомія людини : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2023. 640 с.
3. Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. Міжнародна анатомічна термінологія. Вінниця : Нова Книга, 2010. 392 с.
4. Moore K. L., Dalley A. F., Agur A. M. R. Clinically Oriented Anatomy. 9th ed. Wolters Kluwer, 2023.
5. Drake R. L., Vogl A. W., Mitchell A. W. M. Gray's Anatomy for Students. 5th ed. Elsevier, 2023.
6. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy. 8th ed. Elsevier, 2022.
7. Weir J., Abrahams P. H. Imaging Atlas of Human Anatomy. 7th ed. Elsevier, 2024.
8. Standring S. Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice. 43rd ed. Elsevier, 2024.
9. Saladin K. S. Human Anatomy. 9th ed. McGraw-Hill, 2024.
10. Snell R. S. Clinical Anatomy by Regions. 11th ed. Wolters Kluwer, 2024.

ОНКОЛОГІЯ

1. Організація онкологічної допомоги населенню України. Сучасна система онкологічної служби.
2. Нормативно-правове забезпечення онкологічної допомоги в Україні.
3. Епідеміологія злоякісних новоутворень. Захворюваність, смертність та виживаність онкологічних хворих.
4. Скринінг та раннє виявлення злоякісних новоутворень.
5. Канцерогенез: сучасні молекулярно-біологічні механізми розвитку пухлин.
6. Генетичні та епігенетичні механізми канцерогенезу.
7. Екзогенні та ендогенні фактори ризику виникнення злоякісних пухлин.
8. Біологія пухлинного росту, пухлинна прогресія та метастазування.
9. Передракові захворювання. Облігатний та факультативний передрак. Тактика лікаря.
10. Морфологія пухлин. Сучасна класифікація злоякісних новоутворень.
11. TNM-класифікація злоякісних пухлин та стадіювання онкологічного процесу.
12. Клінічні групи онкологічних хворих та диспансерний нагляд.
13. Принципи діагностики злоякісних новоутворень.
14. Променеві методи діагностики в онкології (рентгенографія, КТ, МРТ, ПЕТ-КТ).
15. Ультразвукові та ендоскопічні методи діагностики пухлин.
16. Морфологічна верифікація пухлин. Цитологічні, гістологічні та імуногістохімічні методи.
17. Молекулярно-генетична діагностика в онкології.
18. Біомаркери та пухлинні маркери в онкології.
19. Принципи персоналізованої та прецизійної онкології.
20. Загальні принципи лікування онкологічних хворих.
21. Хірургічне лікування злоякісних новоутворень.
22. Абластика та антибластика. Принципи онкологічних операцій.
23. Радикальні, комбіновані, розширені, паліативні та симптоматичні оперативні втручання.
24. Передопераційна підготовка онкологічних хворих.
25. Променева терапія: біологічні основи, показання та протипоказання.
26. Сучасні методи променевої терапії.
27. Ускладнення променевої терапії, їх профілактика та лікування.
28. Хіміотерапія злоякісних новоутворень: принципи та класифікація протипухлинних препаратів.
29. Ускладнення хіміотерапії та їх корекція.
30. Гормонотерапія в онкології.
31. Таргетна терапія злоякісних новоутворень.
32. Імунотерапія в онкології.
33. Комбіноване та комплексне лікування онкологічних хворих.
34. Паліативна та хоспісна допомога в онкології.
35. Реабілітація онкологічних хворих.
36. Особливості організації онкологічної допомоги дітям.
37. Онкологічні невідкладні стани.
38. Синдром компресії верхньої порожнистої вени.

39. Синдром компресії спинного мозку.
40. Фебрильна нейтропенія.
41. Синдром лізису пухлини.
42. Гіперкальціємія при злоякісних новоутвореннях.
43. Тромбоемболічні ускладнення в онкології.
44. Кровотечі у онкологічних хворих.
45. Гостра дихальна недостатність у онкологічних хворих.
46. Гостра серцево-судинна недостатність в онкології.
47. Гострі порушення мозкового кровообігу в онкологічних хворих.
48. Інфекційні ускладнення у пацієнтів із злоякісними новоутвореннями.
49. Профілактика злоякісних новоутворень: первинна, вторинна та третинна.
50. Сучасні напрями розвитку онкології та перспективи персоналізованої медицини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Онкологія : національний підручник / за ред. Г. В. Бондаря, А. І. Шевченка, І. Й. Галайчука. Київ : ВСВ «Медицина», 2019. 520 с.
2. Онкологія : підручник / за ред. Б. Т. Білінського. 3-тє вид. Київ : Медицина, 2023. 688 с.
3. Онкологія : підручник / за ред. І. Й. Галайчука. Тернопіль : ТНМУ, 2022. 520 с.
4. DeVita V. T., Lawrence T. S., Rosenberg S. A. (Eds.). *DeVita, Hellman, and Rosenberg's Cancer: Principles & Practice of Oncology*. 12th ed. Wolters Kluwer, 2023.
5. *Abeloff's Clinical Oncology* / ed. by J. E. Niederhuber et al. 7th ed. Elsevier, 2024.
6. de Mello R. A. B. (Ed.). *Medical Oncology Compendium*. Elsevier, 2025.
7. Gunderson L. L., Tepper J. E. *Clinical Radiation Oncology*. 6th ed. Elsevier, 2024.
8. Pazdur R., Wagman L. D., Camphausen K., Hoskins W. J. *Cancer Management: A Multidisciplinary Approach*. 17th ed. UBM Medica, 2024.
9. National Comprehensive Cancer Network (NCCN). *Clinical Practice Guidelines in Oncology*. Актуальні редакції.
10. European Society for Medical Oncology (ESMO). *Clinical Practice Guidelines*. Актуальні редакції.
11. European Society of Surgical Oncology (ESSO). *Guidelines and Recommendations*. Актуальні редакції.

ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ

1. Історія розвитку оториноларингології як клінічної дисципліни. Основні напрями розвитку сучасної оториноларингології.
2. ЛОР-органи та їх функціональне значення.
3. Клінічна анатомія зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха.
4. Вікові особливості будови вуха у дітей.
5. Анатомо-фізіологічні основи слухового аналізатора.
6. Звукопровідний і звукосприймаючий апарати.
7. Вестибулярний аналізатор: будова, функції та клінічне значення.
8. Методи дослідження слухової функції.
9. Сучасні методи дослідження вестибулярної функції.
10. Диференційна діагностика кондуктивної та сенсоневральної приглухуватості.
11. Клінічна анатомія носа та приносних пазух.
12. Фізіологія носа та приносних пазух.
13. Методи дослідження порожнини носа та приносних пазух.
14. Клінічна анатомія глотки.
15. Лімфоепітеліальне глоткове кільце та його функціональне значення.
16. Методи дослідження глотки.
17. Клінічна анатомія гортані.
18. Функції гортані та методи її дослідження.
19. Сучасні методи візуалізації в оториноларингології.
20. Гострий зовнішній отит: етіологія, клініка, діагностика, лікування.
21. Гострий середній отит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
22. Особливості перебігу гострого середнього отиту у дітей.
23. Показання до парацентезу барабанної перетинки.
24. Мастоїдит: клініка, діагностика, лікування.
25. Ускладнення гострого та хронічного середнього отиту.
26. Хронічний середній отит: класифікація, клініка, лікування.
27. Холестеатома середнього вуха.
28. Сенсоневральна приглухуватість: етіологія, діагностика, лікування.
29. Раптова сенсоневральна приглухуватість.
30. Хвороба Мен'єра: діагностика та лікування.
31. Доброякісне пароксизмальне позиційне запаморочення.
32. Вестибулярний нейроніт.
33. Гострий риніт: етіологія, клініка, лікування.
34. Особливості гострого риніту у дітей раннього віку.
35. Хронічні риніти: класифікація, діагностика та лікування.
36. Алергічний риніт: сучасні принципи діагностики та лікування.
37. Гострий риносинусит: діагностика та лікування.
38. Хронічний риносинусит та поліпоз носа.
39. Фурункул носа та небезпека внутрішньочерепних ускладнень.
40. Носові кровотечі: причини, діагностика, невідкладна допомога.
41. Гострий фарингіт та тонзиліт.
42. Хронічний тонзиліт: клініка, діагностика, лікування.
43. Паратонзиллярний абсцес.
44. Аденоїдні вегетації у дітей.

45. Гострий та хронічний ларингіт.
46. Стенозуючий ларинготрахеїт у дітей.
47. Гострий епіглотит.
48. Парези та паралічі гортані.
49. Сторонні тіла ЛОР-органів.
50. Невідкладні стани в оториноларингології.
51. Доброякісні та злоякісні новоутворення ЛОР-органів.
52. Принципи онкологічної настороженості в оториноларингології.
53. Травми ЛОР-органів.
54. Профілактика захворювань ЛОР-органів та принципи диспансерного спостереження.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Оториноларингологія : підручник / Д. І. Заболотний, Ю. В. Мітін, С. Б. Безшапочний, Ю. В. Деєва. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 472 с.
2. Науменко О. М., Васильєв В. М., Безшапочний С. Б. Невідкладна допомога в оториноларингології. Київ : Медицина, 2017. 144 с.
3. Дитяча ринологія : навч.-метод. посібник / за ред. Ф. Юрочка, А. Косаковського, В. Шкорботуна. Львів : Мс, 2020. 288 с.
4. Cummings Otolaryngology: Head and Neck Surgery / ed. by P. W. Flint et al. 8th ed. Elsevier, 2021.
5. K. J. Lee. Essential Otolaryngology: Head and Neck Surgery. 12th ed. McGraw-Hill, 2021.
6. Scott-Brown's Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery. 9th ed. CRC Press, 2020.
7. Gleeson M., Clarke R. Scott-Brown's Basic Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery. 2nd ed. CRC Press, 2022.
8. Watkinson J., Clarke R. Stell and Maran's Textbook of Head and Neck Surgery and Oncology. 6th ed. CRC Press, 2021.
9. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps (EPOS 2020).
10. Clinical Practice Guideline: Otitis Media, Sudden Hearing Loss, Allergic Rhinitis, Benign Paroxysmal Positional Vertigo (American Academy of Otolaryngology–Head and Neck Surgery, актуальні редакції).

ОФТАЛЬМОЛОГІЯ

1. Анатомія та фізіологія зорового аналізатора.
2. Анатомія та функції очного яблука і його допоміжного апарату.
3. Кровопостачання та іннервація органа зору.
4. Сучасні методи дослідження органа зору.
5. Дослідження центрального та периферичного зору.
6. Кольоровий та бінокулярний зір, методи їх оцінки.
7. Клінічна рефракція та акомодація.
8. Міопія: етіологія, класифікація, ускладнення, сучасні методи лікування та профілактики.
9. Гіперметропія та астигматизм: клініка та принципи корекції.
10. Порушення акомодації.
11. Захворювання повік, слізних органів та орбіти.
12. Гострі та хронічні кон'юнктивіти у дітей і дорослих.
13. Алергічні та вірусні ураження кон'юнктиви.
14. Кератити: етіологія, клініка, діагностика, лікування.
15. Виразка рогівки та її ускладнення.
16. Катаракта: класифікація, клініка, сучасні методи лікування.
17. Глаукома: патогенез, діагностика, лікування та профілактика сліпоті.
18. Вроджена глаукома.
19. Захворювання сітківки та зорового нерва.
20. Вікова макулярна дегенерація.
21. Судинні захворювання сітківки.
22. Відшарування сітківки.
23. Увеїти: класифікація, діагностика, лікування.
24. Косоокість та амбліопія.
25. Травми органа зору та невідкладна допомога.
26. Невідкладні стани в офтальмології.
27. Очні прояви системних захворювань та цукрового діабету.
28. Діабетична ретинопатія.
29. Офтальмоонкологія: доброякісні та злоякісні новоутворення органа зору.
30. Сучасні напрямки розвитку офтальмології: лазерні технології, вітреоретинальна хірургія, оптична когерентна томографія, телемедицина та штучний інтелект в офтальмології.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вітовська О. П. та ін. Офтальмологія: підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2022. 544 с.
2. Бездітко П. А. та ін. Клінічна офтальмологія. Харків : Друкарня Мадрид, 2021.
3. Риков С. О. та ін. Офтальмологія : у 2 т. Київ : Здоров'я України, 2019.
4. Bowling V. Kanski's Clinical Ophthalmology: A Systematic Approach. 9th ed. Elsevier, 2020.
5. American Academy of Ophthalmology. Basic and Clinical Science Course (BCSC). 2023–2024 ed.
6. Ryan S. J. et al. Ryan's Retina. 7th ed. Elsevier, 2022.
7. Lambert S. R., Lyons C. J. Taylor & Hoyt's Pediatric Ophthalmology and Strabismus. 6th ed. Elsevier, 2022.
8. Shaarawy T. M. et al. Glaucoma. 3rd ed. Elsevier, 2021.
9. Elliott D. B. Clinical Procedures in Primary Eye Care. 5th ed. Elsevier, 2020.
10. Актуальні клінічні настанови European Society of Ophthalmology (SOE) та American Academy of Ophthalmology (AAO).

ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ

1. Пошкодження та смерть клітини: механізми, некроз і апоптоз.
2. Порушення кровообігу: артеріальне та венозне повнокрів'я, ішемія, кровотечі, тромбоз, емболія.
3. ДВЗ-синдром: етіологія, патогенез, морфологія.
4. Дистрофії та порушення обміну речовин.
5. Запалення: альтеративне, ексудативне, продуктивне; морфологічна характеристика та наслідки.
6. Гранульоматозне запалення: специфічні та неспецифічні гранульоми.
7. Регенерація, репарація та адаптаційно-компенсаторні процеси.
8. Метаплазія, дисплазія, облігатні та факультативні передракові стани.
9. Основи канцерогенезу та сучасні уявлення про прогресію пухлин.
10. Пухлини: класифікація, морфологічна характеристика, принципи гістогенезу.
11. Доброякісні та злоякісні епітеліальні пухлини.
12. Мезенхімальні пухлини та пухлини судин.
13. Лейкози та лімфоми: класифікація та морфологічні особливості.
14. Імуногістохімічні та молекулярно-патологічні методи діагностики пухлин.
15. Біопсія: види, правила забору та морфологічного дослідження матеріалу.
16. Структура патологоанатомічного діагнозу. Клініко-патологоанатомічний епікриз.
17. Лікарське свідцтво про смерть. Причини смерті та принципи їх формулювання.
18. Клініко-патологоанатомічні конференції та лікувально-контрольні комісії.
19. Атеросклероз: патогенез, стадії, клініко-морфологічні форми.
20. Ішемічна хвороба серця: морфологія, ускладнення та причини смерті.
21. Ревматизм та ревматичні хвороби серця.
22. Хронічна серцева недостатність: морфологічні прояви.
23. Хронічний гастрит та передракові зміни слизової оболонки шлунка.
24. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки, її ускладнення.
25. Цирози печінки: етіологія, класифікація, морфологія, причини смерті.
26. Токсична дистрофія печінки.
27. Хронічна ниркова недостатність та морфологія нефросклерозу.
28. Туберкульоз: первинний та вторинний, морфологічні форми і ускладнення.
29. Сифіліс: стадії та патоморфологія.
30. ВІЛ-інфекція/СНІД: патогенез, клініко-морфологічні стадії, опортуністичні ураження.
31. Грип та інші тяжкі вірусні інфекції: патоморфологія та ускладнення.
32. Сучасні методи патоморфологічної діагностики: імуногістохімія, цифрова патологія, молекулярна патологія та предиктивні біомаркери.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Robbins & Kumar Basic Pathology / Kumar V., Abbas A. K., Aster J. C. Elsevier, 2023.
2. Основи патології за Роббінсом. Київ : Медицина, 2019.
3. Боднар Я. Я. та ін. Патоморфологія. Тернопіль : Укрмедкнига, 2021.
4. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія. Вінниця : Нова Книга, 2020.
5. Diagnostic Immunohistochemistry: Theranostic and Genomic Applications / Dabbs D. J. Elsevier, 2019.
6. Quick Reference Handbook for Surgical Pathologists / Rekhtman N. et al. Springer, 2019.

ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ

1. Предмет, завдання та методи патологічної фізіології. Основні поняття нозології.
2. Етіологія і патогенез. Причинно-наслідкові зв'язки, компенсаторно-приспосувальні реакції та «хибні кола» патогенезу.
3. Реактивність і резистентність організму, їх роль у розвитку патології.
4. Пошкодження клітини. Некроз і апоптоз. Механізми адаптації клітини до ушкодження.
5. Порушення периферичного кровообігу: гіперемія, ішемія, стаз, тромбоз, емболія.
6. Порушення мікроциркуляції та синдром ішемії-реперфузії.
7. Запалення: етіологія, патогенез, медіатори, системні прояви.
8. Гарячка: механізми розвитку, біологічне значення та принципи корекції.
9. Патофізіологія імунної системи: імунодефіцити, аутоімунні процеси, порушення імунної толерантності.
10. Алергічні реакції за Кумбсом і Джеллом: механізми розвитку та клінічне значення.
11. Гіпоксія: класифікація, патогенез, компенсаторно-приспосувальні механізми.
12. Пухлинний ріст: етіологія, канцерогенез, молекулярні механізми онкотрансформації та метастазування.
13. Патофізіологія вуглеводного обміну. Цукровий діабет та його ускладнення.
14. Порушення ліпідного обміну. Дисліпопротеїнемії та ожиріння.
15. Порушення білкового та пуринового обміну. Подагра.
16. Порушення водно-електролітного та кислотно-основного стану.
17. набряки: класифікація та механізми розвитку.
18. Порушення загального об'єму крові. Крововтрата та шок.
19. Анемії: класифікація, патогенез основних форм.
20. Лейкоцитози, лейкопенії, лейкози: патогенез і загальна характеристика.
21. Порушення гемостазу: тромбоцитопатії, коагулопатії, ДВЗ-синдром.
22. Недостатність кровообігу та серцева недостатність: етіологія, патогенез, механізми компенсації.
23. Міокардіальна недостатність та кардіоміопатії.
24. Патофізіологія дії фізичних, хімічних та біологічних чинників, у тому числі іонізуючого випромінювання.
25. Спадкові та мультифакторіальні захворювання: загальні механізми розвитку.
26. Патофізіологія ВІЛ-інфекції та СНІДу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях. 6-те вид. Вінниця : Нова Книга, 2021.
2. Атаман О. В. Патологічна фізіологія : підручник : у 2 т. Вінниця : Нова Книга, останнє видання.
3. General and Clinical Pathophysiology / ed. by A. V. Kubyshkin, A. I. Gozhenko. 4th ed. Vinnytsya : Nova Knyha, 2020.
4. Pathophysiology / ed. by N. V. Kreishtal, V. A. Mikhnev. 3rd ed. Kyiv : Medicine, 2019.
5. Robbins & Cotran Pathologic Basis of Disease / Kumar V., Abbas A. K., Aster J. C. Elsevier, 2021.
6. Guyton and Hall Textbook of Medical Physiology / Hall J. E. Elsevier, 2021.

ПЕДІАТРІЯ

1. Організація медичної допомоги дітям. Організація роботи дитячої поліклініки та медичне спостереження дітей раннього віку.
2. Диференційна діагностика синдрому кашлю, задишки та бронхообструктивного синдрому у дітей.
3. Пневмонії у дітей: класифікація, ускладнення, невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності.
4. Хронічні та спадкові захворювання бронхолегеневої системи у дітей.
5. Респіраторні та шкірні алергози у дітей.
6. Диференційна діагностика кардіомегалії, серцевих шумів та порушень ритму у дітей.
7. Вроджені та набуті захворювання серця у дітей. Серцева недостатність та невідкладні стани.
8. Диференційна діагностика артеріальної гіпертензії та вегетативних дисфункцій у дітей.
9. Системні захворювання сполучної тканини, системні васкуліти та ювенільний ідіопатичний артрит.
10. Диференційна діагностика абдомінального болю та диспепсичного синдрому у дітей.
11. Функціональні гастроінтестинальні розлади та захворювання верхніх відділів травного тракту у дітей.
12. Захворювання гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей. Гостра печінкова недостатність.
13. Функціональні та органічні захворювання кишківника. Синдром мальабсорбції.
14. Диференційна діагностика дизуричного, сечового, набрякового та нефротичного синдромів у дітей.
15. Інфекції сечової системи, гломерулонефрити, тубулопатії та спадкові нефропатії у дітей.
16. Гостре пошкодження нирок та хронічна хвороба нирок у дітей.
17. Цукровий діабет у дітей: діагностика, гострі та хронічні ускладнення.
18. Захворювання щитоподібної залози, надниркових залоз та гіпоталамо-гіпофізарної системи у дітей.
19. Порушення росту та статевого розвитку у дітей.
20. Ожиріння, метаболічний синдром, білково-енергетична та вітамінна недостатність.
21. Диференційна діагностика анемії та геморагічного синдрому у дітей.
22. Лейкози та лімфопроліферативні захворювання у дітей.
23. Перинатальні ураження нервової системи новонароджених.
24. Синдром дихальних розладів, жовтяниці, внутрішньоутробні інфекції та сепсис новонароджених.
25. Недоношені діти та діти з малою масою тіла при народженні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Педіатрія : підручник у 3 т. / за ред. О. В. Катілова. Вінниця : Нова Книга, 2023.
2. Педіатрія : підручник / за ред. О. В. Тяжкої. 6-те вид. Вінниця : Нова Книга, 2022.

3. Педіатрія : національний підручник / за ред. Т. О. Крючко, О. Є. Абатурової. Київ : Медицина, 2017.
4. Nelson Textbook of Pediatrics. Elsevier, 2019.
5. Nelson Essentials of Pediatrics. Elsevier, 2022.
6. Клінічна генетика / за ред. В. М. Запорожана, В. Г. Марічeredи. Одеса : ОНМедУ, 2020.
7. Emery's Elements of Medical Genetics and Genomics. Elsevier, 2021.

ПСИХІАТРІЯ

1. Предмет, завдання та сучасні напрями розвитку психіатрії і наркології. Основні критерії психічного здоров'я.
2. Організація психіатричної та наркологічної допомоги в Україні. Правові та етичні аспекти психіатричної допомоги. Захист прав осіб із психічними розладами.
3. Методи психіатричного обстеження. Психічний статус пацієнта. Принципи клінічної діагностики психічних розладів.
4. Психопатологічний симптом, синдром та захворювання. Синдромологічний і нозологічний підходи. Класифікація психічних розладів відповідно до МКХ.
5. Порушення відчуття, сприйняття та свідомості: клінічні прояви, синдромологія, диференційна діагностика.
6. Порушення пам'яті, інтелекту та мислення. Психоорганічний синдром, деменції та когнітивні розлади.
7. Порушення емоційно-вольової сфери та рухової активності. Депресивний, маніакальний та кататонічний синдроми.
8. Непсихотичні психічні розлади: астеничний, тривожний, невротичний, obsesивно-компульсивний та соматоформний синдроми.
9. Афективні розлади: біполярний афективний розлад, депресивні розлади, циклотимія та дистимія. Принципи лікування.
10. Шизофренія та розлади шизофренічного спектра: етіопатогенез, клінічні форми, перебіг, принципи терапії.
11. Епілепсія та епілептичні психічні розлади. Невідкладна допомога при судомному нападі та епілептичному статусі.
12. Психічні розлади органічного генезу: черепно-мозкова травма, судинні захворювання мозку, нейродегенеративні процеси.
13. Психічні та поведінкові розлади при соматичних, ендокринних, інфекційних захворюваннях, вагітності та післяпологовому періоді.
14. Ургентні стани в психіатрії: психомоторне збудження, суїцидальна поведінка, делірій, порушення свідомості. Невідкладна допомога та показання до госпіталізації.
15. Основні принципи лікування, психофармакотерапії, психотерапії, реабілітації та профілактики психічних розладів.
16. Роль лікаря загальної практики та лікарів інших спеціальностей у ранньому виявленні, маршрутизації та веденні пацієнтів із психічними розладами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Психіатрія і наркологія : підручник / І. І. Погорелов, О. Д. Манаєнкова. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2023.
2. Психіатрія та наркологія : підручник / за ред. О. К. Напрєєнка. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2020.
3. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці / Г. М. Кожина, Н. О. Марута, Л. М. Юр'єва. Київ : ВСВ «Медицина», 2019.
4. Медична психологія / за ред. І. Д. Спіріної. Дніпро : Ліра, 2022.
5. Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry. Wolters Kluwer, 2021.
6. Oxford Textbook of Psychiatry. Oxford University Press, 2020.

ПУЛЬМОНОЛОГІЯ

1. Організація пульмонологічної допомоги в Україні. Сучасні напрями розвитку пульмонології, доказова медицина, профілактика та реабілітація пацієнтів із захворюваннями органів дихання.
2. Етика і деонтологія в роботі лікаря-пульмонолога. Медико-соціальна експертиза та експертиза працездатності в пульмонології.
3. Анатомія, фізіологія та регуляція дихання. Патофізіологія порушень зовнішнього дихання.
4. Клінічне обстеження пацієнтів із захворюваннями органів дихання: анамнез, фізикальне обстеження, основні клінічні синдроми.
5. Лабораторні та мікробіологічні методи діагностики в пульмонології.
6. Інструментальні методи діагностики захворювань органів дихання: рентгенологічні методи, КТ, МРТ, УЗД, бронхоскопія, торакоскопія та інвазивні методи дослідження.
7. Дослідження функції зовнішнього дихання: спірометрія, пікфлоуметрія, пульсоксиметрія, оцінка вентиляційних порушень та дихальної недостатності.
8. Основні клінічні синдроми в пульмонології: кашель, задишка, біль у грудній клітці, кровохаркання та легенева кровотеча.
9. Клінічна фармакологія препаратів, що використовуються в пульмонології: антибактеріальні засоби, бронходилататори, інгаляційні та системні глюкокортикостероїди, муколітики, біологічна терапія.
10. Гострі респіраторні вірусні інфекції: етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
11. Негоспітальна пневмонія: етіологія, класифікація, діагностика, стратифікація ризику та сучасні підходи до лікування.
12. Госпітальна та вентилятор-асоційована пневмонія: фактори ризику, діагностика, антибактеріальна терапія.
13. Пневмонія, асоційована з COVID-19: особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування.
14. Бронхообструктивні захворювання легень: бронхіальна астма та хронічне обструктивне захворювання легень, сучасні підходи до діагностики та лікування.
15. Хронічна дихальна недостатність, киснева терапія та сучасні методи респіраторної підтримки.
16. Реабілітація та профілактика захворювань органів дихання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Пульмонологія : підручник / за ред. Ю. І. Фещенка. Київ : ВСВ «Медицина», 2021.
2. Внутрішня медицина: пульмонологія / М. М. Козачок, Г. В. Осьодло, І. В. Скрипник. Київ : ВСВ «Медицина», 2023.
3. Хвороби органів дихання / за ред. Я.-Р. М. Федоріва. Львів : Магнолія, 2021.
4. Murray & Nadel's Textbook of Respiratory Medicine. Elsevier, 2022.
5. West's Pulmonary Pathophysiology: The Essentials. Wolters Kluwer, 2022.
6. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease. Global Strategy for Prevention, Diagnosis and Management of COPD, latest edition.
7. Global Initiative for Asthma. Global Strategy for Asthma Management and Prevention, latest edition.
8. Сучасні клінічні настанови МОЗ України щодо ведення пацієнтів із пневмонією, COVID-19, бронхіальною астмою та ХОЗЛ.

РЕВМАТОЛОГІЯ

1. Ревматоїдний артрит: етіологія, патогенез, клінічна картина, сучасні класифікаційні критерії, лабораторна та інструментальна діагностика, принципи лікування та критерії ремісії.
2. Серонегативні спондилоартрити: анкілозуючий спондиліт, псоріатичний та реактивний артрити – етіопатогенез, клінічні особливості, діагностика та сучасні підходи до лікування.
3. Подагра та інші кристалічні артропатії: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, лікування гострого нападу та уратзнижувальна терапія.
4. Остеоартрит: фактори ризику, патогенез, клінічні форми, сучасна діагностика та принципи консервативного і хірургічного лікування.
5. Системний червоний вовчак: етіологія, патогенез, клінічні та імунологічні прояви, діагностика, сучасні принципи лікування та моніторингу.
6. Системна склеродермія та ідіопатичні запальні міопатії: етіологія, патогенез, клінічні форми, діагностика та лікування.
7. Хвороба Шегрена: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика та сучасні підходи до лікування.
8. Системні васкуліти: класифікація, клінічні прояви, лабораторна та інструментальна діагностика, принципи лікування.
9. Остеопороз: фактори ризику, класифікація, сучасні методи діагностики, профілактика та лікування, особливості глюкокортикоїд-індукованого остеопорозу.
10. Фіброміалгія та синдром хронічного поширеного болю: етіологія, патогенез, діагностичні критерії та сучасні підходи до лікування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ревматологія : підручник / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. 2-ге вид. Київ : МОРІОН, 2022.
2. Внутрішня медицина: ревматологія / М. М. Козачок, Г. В. Осьодло, М. М. Селюк. Київ : ВСВ «Медицина», 2023.
3. Kelley and Firestein's Textbook of Rheumatology. Elsevier, 2024.
4. Oxford Textbook of Rheumatology. Oxford University Press, 2023.
5. EULAR Recommendations – сучасні рекомендації щодо ведення ревматоїдного артриту, спондилоартритів, подагри, системної склеродермії та остеопорозу.
6. [American College of Rheumatology Guidelines](#) – сучасні клінічні настанови з ревматології.

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Принципи охорони здоров'я, сучасна система охорони здоров'я України та напрями її реформування.
2. Методи дослідження в соціальній медицині та громадському здоров'ї: медико-статистичний, соціологічний, експертний, експериментальний.
3. Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я. Роль ВООЗ та інших міжнародних організацій.
4. Профілактика захворювань та громадське здоров'я. Види профілактики, профілактичні програми, диспансеризація та реабілітація.
5. Хронічні неінфекційні захворювання як медико-соціальна проблема та стратегії їх профілактики.
6. Організація первинної медичної допомоги та сімейної медицини в Україні.
7. Економіка охорони здоров'я: медична, соціальна та економічна ефективність діяльності закладів охорони здоров'я.
8. Планування, менеджмент і маркетинг у системі охорони здоров'я.
9. Фінансування систем охорони здоров'я: державна, страхова та приватна моделі. Фінансове планування діяльності закладів охорони здоров'я.
10. Медична послуга як економічна категорія. Ціноутворення та бізнес-планування в охороні здоров'я.
11. Організація медико-статистичного дослідження. Джерела медичної інформації та медична документація.
12. Вибірковий метод дослідження та репрезентативність статистичної сукупності.
13. Відносні та середні величини, графічні методи представлення даних, динамічні ряди.
14. Оцінка достовірності результатів досліджень. Параметричні методи та критерій Стьюдента.
15. Методи стандартизації статистичних показників у медицині.
16. Показники здоров'я населення та методи їх вивчення.
17. Захворюваність і поширеність хвороб: методи вивчення, аналіз та спеціальні показники.
18. Серцево-судинні та онкологічні захворювання як пріоритетні проблеми громадського здоров'я.
19. Інвалідність та експертиза тимчасової непрацездатності: медико-соціальне значення, система обліку та аналізу.
20. Фізичний розвиток населення як інтегральний показник здоров'я.
21. Організація первинної, спеціалізованої та стаціонарної медичної допомоги населенню.
22. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та охорони материнства.
23. Організація медичної допомоги дітям та система охорони здоров'я дитини.
24. Показники діяльності закладів охорони здоров'я та оцінка якості медичної допомоги.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Громадське здоров'я : підручник / за ред. Т. С. Грузевої. Вінниця : Нова Книга, 2022.
2. Біостатистика : підручник / за ред. Т. С. Грузевої. Вінниця : Нова Книга, 2020.
3. Організація та економіка охорони здоров'я / І. А. Голованова та співавт. Полтава, 2021.
4. Основи медичної статистики / І. А. Голованова та співавт. Полтава, 2018.
5. Oxford Textbook of Global Public Health. Oxford University Press, 2017.

СУДОВА МЕДИЦИНА

1. Судова медицина як наука. Історія розвитку та сучасні напрями судової медицини.
2. Правова регламентація судово-медичної експертизи в Україні. Права, обов'язки та відповідальність судово-медичного експерта.
3. Організація судово-медичної служби в Україні та за кордоном. Структура бюро судово-медичної експертизи.
4. Види судово-медичних експертиз. Судово-медична документація. Структура та зміст «Висновку експерта».
5. Судово-медична танатологія. Смерть, її види та абсолютні ознаки смерті.
6. Огляд трупа на місці події та правова регламентація дослідження трупа.
7. Трупні явища, їх судово-медичне значення та методика опису.
8. Особливості опису ушкоджень та одягу при огляді місця події і дослідженні трупа.
9. Особливості судово-медичної експертизи при насильницькій та ненасильницькій смерті.
10. Судово-медична експертиза трупів новонароджених, невідомих та скелетованих осіб.
11. Забір біологічного матеріалу та лабораторні дослідження при судово-медичній експертизі трупа.
12. Судово-медична травматологія: механізми утворення, класифікація та діагностика тілесних ушкоджень.
13. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень.
14. Судово-медична експертиза механічних ушкоджень та переломів кісток.
15. Судово-медична експертиза речових доказів. Можливості судово-медичної гістології, цитології, імунології та токсикології.
16. Сучасні методи ідентифікації особи: молекулярно-генетичні дослідження, судово-медична радіологія та стоматологія.
17. Правові та організаційні засади експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб.
18. Методика обстеження живих осіб та сучасні методи документування тілесних ушкоджень.
19. Судово-медична оцінка ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.
20. Судово-медична експертиза при статевих злочинах.
21. Судово-медична експертиза у випадках побоїв, мордувань та катувань. Стамбульський протокол.
22. Судово-медична експертиза професійно-посадових правопорушень медичних працівників («лікарські справи»).
23. Комісійні та комплексні судово-медичні експертизи: організація, порядок проведення та доказове значення.
24. Перспективи розвитку судової медицини: молекулярний розтин, цифрова патологія, штучний інтелект та сучасні експертні технології.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Судова медицина : підручник / за ред. О. І. Герасименка. Київ : ВСВ «Медицина», 2020.
2. Судова медицина та судова психіатрія / за ред. В. Б. Первомайського. Київ :

Юрінком Інтер, 2021.

3. Судова медицина : навчально-методичний комплекс / уклад. В. І. Гунас. Вінниця : ВНМУ ім. М. І. Пирогова, 2024.

4. *Essentials of Forensic Medicine and Toxicology* / S. Chand. 3rd ed. Elsevier India, 2025.

5. *Essentials of Forensic Medicine and Toxicology* / K. S. Narayan, V. Reddy. Jaypee Brothers Medical Publishers, 2017.

ОРТОПЕДІЯ І ТРАВМАТОЛОГІЯ

1. Організація травматолого-ортопедичної допомоги. Класифікація травм та переломів. Загальні принципи діагностики та лікування переломів.
2. Особливості переломів у дітей. Принципи консервативного та оперативного лікування.
3. Відкриті переломи та пошкодження суглобів. Первинна хірургічна обробка ран. Інфекційні ускладнення.
4. Політравма, множинні переломи, травматичний шок та жирова емболія: патогенез, клініка, лікування.
5. Вроджений вивих стегна (дисплазія кульшового суглоба): класифікація, діагностика та лікування.
6. Вроджена м'язова кривошия та вроджена клишоногість: клініка, діагностика, консервативне й оперативне лікування.
7. Сколіоз: класифікація, етіопатогенез, діагностика та лікування.
8. Остеохондропатії у дітей: класифікація, клініка, принципи лікування.
9. Переломи ключиці та проксимального відділу плечової кістки. Вивихи плечового пояса.
10. Переломи діафізу плечової кістки та ділянки ліктьового суглоба.
11. Переломи кісток передпліччя та їх особливі форми (Монтеджа, Галеацці).
12. Переломи дистального відділу променевої кістки, човноподібної кістки та переломи кисті. Пошкодження сухожилків кисті.
13. Травматичні вивихи верхньої кінцівки: плеча, передпліччя та кисті.
14. Переломи проксимального, діафізарного та дистального відділів стегнової кістки.
15. Пошкодження колінного суглоба: ушкодження зв'язок, менісків, надколінка та посттравматичний синовіт.
16. Переломи великогомілкової кістки, кісточок та кісток стопи.
17. Травматичний вивих стегна: класифікація, клініка та лікування.
18. Переломи хребта: класифікація, діагностика, консервативне та оперативне лікування.
19. Переломи кісток таза та пошкодження тазового кільця: діагностика, лікування та ускладнення.
20. Коксартроз: етіопатогенез, клініка, діагностика та лікування.
21. Дегенеративні захворювання хребта (остеохондроз): клініка, діагностика та лікування.
22. Туберкульоз кісток і суглобів: туберкульозний спондиліт та туберкульозний коксит.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Травматологія та ортопедія : підручник / за ред. Г. Г. Голки, О. А. Бур'янова, В. Г. Климовицького. Вінниця : Нова Книга, 2021.
2. Травматологія і ортопедія : підручник / О. Скоблін. Київ : MaxBook, 2025.
3. Травматологія та ортопедія дитячого віку : підручник / за ред. О. В. Калашникова, А. І. Королькова. Київ : ВСВ «Медицина», 2021.
4. Rockwood and Green's Fractures in Adults. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2019.
5. Campbell's Operative Orthopaedics. Elsevier, 2021.

УРОЛОГІЯ

1. Основні симптоми урологічних захворювань: біль, дизурія, гематурія, лейкоцитурія. Методи клінічної та лабораторної діагностики.
2. Інструментальні методи обстеження в урології: ультразвукова діагностика, урографія, комп'ютерна томографія, ендоскопічні методи. Показання та діагностичне значення.
3. Гострий і хронічний пієлонефрит: класифікація, клініка, ускладнення та лікування.
4. Цистит та інші інфекції нижніх сечових шляхів: етіологія, класифікація, діагностика та лікування.
5. Запальні захворювання чоловічих статевих органів: гострий епідидиміт, туберкульоз сечостатевої системи.
6. Ниркова колька: причини, патогенез, клініка та невідкладна допомога.
7. Сечокам'яна хвороба: класифікація, діагностика та сучасні методи лікування.
8. Коралоподібний нефролітаз: клінічні особливості, ускладнення та лікувальна тактика.
9. Гідронефроз: етіологія, патогенез, діагностика та лікування.
10. Полікістоз нирок: клініка, ускладнення та принципи лікування.
11. Гостра ниркова недостатність (гостре пошкодження нирок) в урологічній практиці: етіологія, патогенез, діагностика та лікування.
12. Пухлини нирки та миски нирки: клініка, діагностика та принципи лікування.
13. Доброякісна гіперплазія передміхурової залози: клініка, стадії, діагностика та лікування.
14. Рак передміхурової залози: скринінг, діагностика та сучасні методи лікування.
15. Пухлини яєчка: клініка, діагностика та лікування.
16. Травми органів сечостатевої системи: травми уретри, нирок і зовнішніх статевих органів. Діагностика та лікування.
17. Невідкладні стани в урології: гостра затримка сечі, ниркова колька, уrogenний сепсис, обструктивна уропатія.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Урологія : підручник / за ред. С. П. Пасечнікова. Вінниця : Нова Книга, 2020.
2. Пасечніков С. П. Урологія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. Вінниця : Нова Книга, 2019.
3. Стусь В. П. та співавт. Урологія : навчальний посібник. Дніпро : Ліра, 2018.
4. Campbell-Walsh-Wein Urology. Elsevier, 2025.
5. [EAU Guidelines 2024](#).

ФАРМАКОЛОГІЯ

1. Холінергічні засоби: М-холіноміметики, антихолінестеразні препарати, М- та Н-холіноблокатори. Механізми дії, показання, побічні ефекти та невідкладна допомога при отруєннях.
2. Адренергічні засоби: адреноміметики та адреноблокатори. Класифікація, механізми дії, клінічне застосування.
3. Засоби для місцевої та загальної анестезії: місцеві анестетики, препарати для інгаляційного та неінгаляційного наркозу.
4. Психотропні засоби: снодійні, седативні, транквілізатори, антипсихотичні препарати. Механізми дії, показання та побічні ефекти.
5. Аналгетичні засоби: неопіодні та опіодні анальгетики. Невідкладна допомога при отруєнні опіоїдами.
6. Нестероїдні протизапальні препарати: класифікація, механізми дії, клінічне застосування та побічні ефекти.
7. Ноотропні засоби, аналептики та препарати, що покращують мозковий кровообіг.
8. Антигіпертензивні препарати: класифікація, механізми дії та принципи раціонального застосування.
9. Антиангінальні та антиаритмічні засоби: класифікація, механізми дії, показання до застосування.
10. Кардіотонічні засоби: серцеві глікозиди та неглікозидні інотропні препарати.
11. Діуретики: класифікація, механізми дії, показання та побічні ефекти.
12. Засоби, що впливають на бронхіальну прохідність: бронходилататори, протикашльові, відхаркувальні та муколітичні препарати.
13. Фармакотерапія захворювань органів травлення: антацидні, антисекреторні, ферментні, антиферментні засоби, гепатопротектори, жовчогінні препарати.
14. Послаблювальні та антидіарейні засоби.
15. Антитромботичні препарати: антиагреганти, антикоагулянти та фібринолітичні засоби.
16. Гемостатичні препарати: класифікація, механізми дії та клінічне застосування.
17. Засоби, що впливають на гемопоез: препарати заліза, вітаміну В12, фолієвої кислоти, стимулятори лейкопоезу.
18. Глюкокортикостероїди: механізми дії, клінічне застосування та побічні ефекти.
19. Препарати гормонів щитоподібної залози та антитиреоїдні засоби.
20. Препарати статевих гормонів та анаболічні стероїди.
21. Протидіабетичні засоби: препарати інсуліну та синтетичні цукрознижувальні препарати. Невідкладна допомога при гіпо- та гіперглікемічних станах.
22. Протиалергічні засоби: класифікація, механізми дії, лікування анафілаксії.
23. Антисептичні та дезінфікуючі засоби: класифікація, механізми антимікробної дії та застосування.
24. Засоби, що впливають на скоротливу активність матки: утеротоніки та токолітики.
25. Основні принципи раціональної фармакотерапії, фармаконагляду та профілактики побічних реакцій лікарських засобів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Фармакологія : підручник / за ред. І. С. Чекмана. 5-те вид. Вінниця : Нова Книга, 2022.
2. Колесник Ю. М., Чекман І. С., Беленічев І. Ф. та ін. Фармакологія з основами патології. Вінниця : Нова Книга, 2021.
3. Рітер Д. М., Флавер Р., Гендерсон Г. та ін. Фармакологія за Рангом і Дейлом. Київ : ВСВ «Медицина», 2021–2022.
4. Goodman & Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics. McGraw Hill, 2023.
5. Фармакологія. Курс лекцій / за ред. Н. І. Волощук. Вінниця : Нілан ЛТД, 2021.

ФІЗІОЛОГІЯ

1. Фізіологія як наука: предмет, методи дослідження, основні етапи розвитку. Внесок українських і світових фізіологічних шкіл.
2. Загальна фізіологія збудливих тканин: потенціал спокою, потенціал дії, збудливість, рефрактерність.
3. Біологічна регуляція функцій організму: нервова та гуморальна регуляція, принципи зворотного зв'язку.
4. Рефлекс як основний механізм нервової регуляції. Рефлекторна дуга та рецепторний апарат.
5. Фізіологія спинного та головного мозку: рухові рефлекси, провідникові функції, спінальний шок, постуральні рефлекси.
6. Автономна нервова система: будова, медіатори, вплив симпатичного та парасимпатичного відділів на функції організму.
7. Гуморальна регуляція та ендокринна система: властивості гормонів, механізми їх дії, роль гіпоталамо-гіпофізарної системи.
8. Сенсорні системи: загальні принципи організації та фізіологія соматосенсорної, смакової та нюхової систем.
9. Вища нервова діяльність: умовні та безумовні рефлекси, поведінка, мотивації, пам'ять, мислення, мовлення.
10. Функціональна асиметрія кори великих півкуль. Типи вищої нервової діяльності.
11. Система крові: склад, функції крові, гомеостаз, фізіологічне значення електролітів і білків плазми, осмотичний та онкотичний тиск.
12. Фізіологія серця: автоматизм, провідна система, електрофізіологічні властивості міокарда.
13. Фізіологія кровообігу: основні закономірності руху крові та регуляція гемодинаміки.
14. Фізіологія дихання: механіка дихання, вентиляція легень, показники зовнішнього дихання, мертвий простір.
15. Енергетичний обмін: основний та робочий обмін, методи визначення енерговитрат, дихальний коефіцієнт.
16. Терморегуляція: механізми теплоутворення та тепловіддачі, регуляція температури тіла.
17. Фізіологія травлення: травлення в ротовій порожнині, слиновиділення, жування та ковтання.
18. Фізіологія виділення: функції нирок, механізми клубочкової фільтрації, реабсорбції та секреції.
19. Поворотно-протипотокова система нефронів та механізми концентрування сечі.
20. Фізіологічні основи праці та спорту: фізична і розумова працездатність, втома та механізми відновлення.
21. Інтегративна роль нервової та ендокринної систем у забезпеченні гомеостазу організму.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Фізіологія : підручник / за ред. В. Г. Шевчука. 4-те вид. Вінниця : Нова Книга, 2023.

2. Нормальна фізіологія : підручник / за ред. В. І. Філімонова. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2022.
3. Guyton and Hall Textbook of Medical Physiology. Elsevier, 2022.
4. Клінічна фізіологія : підручник / за ред. В. І. Філімонова, Д. І. Маракушина. Київ : ВСВ «Медицина», 2022.
5. Physiology. Vinnytsia : Nova Knyha, 2020.

ФТИЗИАТРІЯ

1. Мікобактерії туберкульозу: види, біологічні властивості, шляхи передачі інфекції, сучасні методи мікробіологічної та молекулярно-генетичної діагностики.
2. Своєчасне виявлення туберкульозу у дітей та підлітків: скринінг, фактори ризику, алгоритми діагностики.
3. Імунодіагностика туберкульозу: туберкулінодіагностика, проби з рекомбінантними алергенами, IGRA-тести, показання та інтерпретація результатів.
4. Туберкульозна інтоксикація у дітей: патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
5. Первинний туберкульозний комплекс: патогенез, клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
6. Ускладнений перебіг первинного туберкульозного комплексу: види ускладнень, діагностика та принципи лікування.
7. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів: клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
8. Ускладнений туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів: види ускладнень, принципи лікування та прогноз.
9. Дисемінований туберкульоз легень: клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
10. Міліарний туберкульоз: клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
11. Туберкульозний менінгіт: патогенез, клініка, сучасні методи діагностики та лікування.
12. Туберкульозний плеврит: клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
13. Вогнищевий туберкульоз легень: клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
14. Інфільтративний туберкульоз легень: клінічні варіанти, види інфільтратів, діагностика та лікування.
15. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легень: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та ускладнення.
16. Сучасні принципи лікування туберкульозу у дітей і дорослих: стандартизовані та індивідуалізовані режими терапії, лікування лікарсько-чутливого та лікарсько-стійкого туберкульозу, принципи DOT.
17. Профілактика туберкульозу: санітарно-протиепідемічні заходи, вакцинація БЦЖ, обстеження контактних осіб.
18. Профілактичне лікування туберкульозної інфекції (ТРТ): показання, групи ризику, сучасні схеми хіміопрофілактики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Фтизіатрія : підручник / за ред. В. І. Петренка. 3-тє вид. Вінниця : Нова Книга, 2022. – 440 с.
2. Фтизіатрія : підручник / за ред. Ю. І. Фещенка. 4-те вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. – 488 с.
3. Профілактика туберкульозу : навчальний посібник / В. І. Петренко та співавт.

Київ : 2Print, 2017.

4. World Health Organization. WHO operational handbook on tuberculosis.

5. World Health Organization. Consolidated Guidelines on Tuberculosis.

6. Савула М. М., Ладний О. Я. Туберкульоз : підручник. Тернопіль : Укрмедкнига, 1999.

ХІРУРГІЯ

1. Загальні принципи хірургії: організація хірургічної допомоги; асептика і антисептика.
2. Антибіотикотерапія та антибіотикопрфілактика.
3. Госпітальна інфекція та її профілактика.
4. Передопераційна підготовка хворих.
5. Післяопераційне ведення пацієнтів.
6. Трансфузіологія: групи крові та резус-фактор.
7. Компоненти крові та кровозамінники.
8. Гемотрансфузії: показання, техніка, ускладнення.
9. Кровотечі та методи гемостазу.
10. Шок: гіповолемічний, травматичний, анафілактичний.
11. ДВЗ-синдром і коагулопатії.
12. Рани та рановий процес.
13. Первинна хірургічна обробка ран.
14. Опіки та опікова хвороба.
15. Відмороження.
16. Електротравма та синдром тривалого стиснення.
17. Гостра хірургічна інфекція: абсцеси, флегмони, панариції.
18. Хронічна хірургічна інфекція та остеомієліт.
19. Гангрена та некротичні процеси.
20. Пращець.
21. Сепсис і септичний шок.
22. Місцева та регіонарна анестезія.
23. Загальна анестезія.
24. Інтенсивна терапія та реанімація.
25. Гостра дихальна недостатність.
26. Порушення водно-електролітного балансу.
27. Основи онкології: онкогенез і діагностика пухлин.
28. Методи лікування злоякісних новоутворень.
29. Паліативна допомога в онкології.
30. Онкохірургія: пухлини шкіри та м'яких тканин.
31. Рак органів травної системи.
32. Пухлини печінки та підшлункової залози.
33. Колоректальний рак.
34. Рак легені та органів грудної клітки.
35. Пухлини щитоподібної залози та урологічні пухлини.
36. Захворювання шлунка та дванадцятипалої кишки.
37. Ускладнення виразкової хвороби та шлунково-кишкові кровотечі.
38. Захворювання підшлункової залози: гострий і хронічний панкреатит.
39. Захворювання печінки та жовчовивідних шляхів.
40. Жовчнокам'яна хвороба та її ускладнення.
41. Захворювання кишечника: непрохідність, апендицит, запальні хвороби.
42. Перитоніт і спайкова хвороба.
43. Колопроктологія: геморой, парапроктит, дивертикульоз.
44. Грижова хвороба та її ускладнення.
45. Урологічна хірургія: гострі стани та захворювання передміхурової залози.

46. Ендокринна хірургія: захворювання щитоподібної залози.
47. Торакальна хірургія: гнійні захворювання легень і плеври.
48. Трансплантологія: принципи пересадки органів і тканин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна хірургія : підручник / за ред. Я. С. Березницького та ін. — 2-ге вид. — Вінниця : Нова Книга, 2019. — 344 с.
2. Загальна хірургія : підручник / за ред. С. Д. Хімича, М. Д. Желіби. — 3-тє вид. — Київ : ВСВ «Медицина», 2018. — 608 с.
3. Хірургія : підручник : у 2 т. / Р. О. Сабадишин, М. Д. Желіба, В. В. Скиба та ін. — Вінниця : Нова Книга, 2018.
4. Хірургія : підручник / [Я. С. Березницький, О. В. Біляєва, Л. С. Білянський та ін.] ; за ред. Я. С. Березницького. — 2-ге вид., переробл. та доповн. — Вінниця : Нова Книга, 2020. — 712 с.
5. Хірургія : підручник / [К. М. Амосов, О. Ю. Усенко, Б. В. Михайличенко та ін.] ; за ред. К. М. Амосова. — Київ : ВСВ «Медицина», 2021. — 520 с.
6. Абдомінальна хірургія : підручник / за ред. О. Ю. Усенка, Г. В. Білоуса. — Київ : ВСВ «Медицина», 2023. — 448 с.
7. Schwartz's Principles of Surgery / F. C. Brunicaardi, D. K. Andersen, T. R. Billiar et al. — 12th ed. — New York : McGraw-Hill Education, 2022. — 2144 p.
8. Sabiston Textbook of Surgery: The Biological Basis of Modern Surgical Practice / C. M. Townsend Jr., R. D. Beauchamp, B. M. Evers, K. L. Mattox. — 22nd ed. — Philadelphia : Elsevier, 2024. — 2288 p.
9. Bailey & Love's Short Practice of Surgery / N. J. Williams, P. R. O'Connell, A. W. McCaskie. — 28th ed. — Boca Raton : CRC Press, 2023. — 1536 p.
10. Fischer's Mastery of Surgery / J. C. Fischer, K. G. Jones. — 8th ed. — Philadelphia : Wolters Kluwer, 2023.
11. Скиба В. В. Лекції з хірургічних хвороб та атлас операцій. — Київ, 2008. — 324 с.
12. Current Surgical Therapy / J. L. Cameron, A. M. Cameron. — 14th ed. — Philadelphia : Elsevier, 2023.
13. The SAGES Manual of Surgery / D. B. Jones, P. A. Petroze. — 3rd ed. — Springer, 2022.
14. WSES Guidelines for Emergency Surgery. — World Society of Emergency Surgery, 2024.

ШКІРНІ ТА ВЕНЕРИЧНІ ХВОРОБИ

1. Анатомія, гістологія та фізіологія шкіри.
2. Морфологія шкірних висипів та методи обстеження дерматологічного хворого.
3. Спеціальні дерматологічні та лабораторні методи дослідження.
4. Загальні принципи лікування дерматозів.
5. Лікарські засоби та місцева терапія в дерматології.
6. Дерматити та токсикодермії.
7. Професійні та медикаментозні ураження шкіри.
8. Алергодерматози та сверблячі дерматози.
9. Атопічний дерматит та екзематозні захворювання шкіри.
10. Папулосквамозні дерматози: псоріаз та парапсоріаз.
11. Аутоімунні захворювання шкіри та системні хвороби сполучної тканини.
12. Порушення кератинізації, пігментації та трофіки шкіри.
13. Захворювання придатків шкіри (волосся, нігтів, сальних залоз).
14. Спадкові дерматози.
15. Пухлини шкіри та лімфопроліферативні захворювання шкіри.
16. Бактеріальні інфекції шкіри.
17. Вірусні, паразитарні та протозойні захворювання шкіри.
18. Мікози шкіри та слизових оболонок.
19. Ураження шкіри при загальноінфекційних захворюваннях.
20. Сифіліс: клінічні форми, діагностика, лікування та профілактика.
21. Гонорея: клініка, діагностика, лікування та профілактика.
22. Урогенітальний трихомоноз та хламідійна інфекція.
23. Хвороба Рейтера та інші інфекції, що передаються статевим шляхом.
24. Ерозивно-виразкові ураження статевих органів.
25. ВІЛ-інфекція та СНІД у практиці дерматовенеролога.

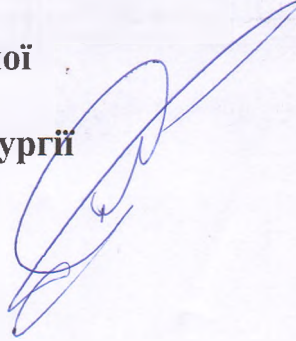
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Галникіна С. О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом : підручник. 2-ге вид., переробл. та доповн. Тернопіль : ТНМУ, 2020. 424 с.
2. Дерматологія та венерологія : підручник / за ред. В. І. Степаненка. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ : КІМ, 2025. 928 с.
3. Дерматологія. Венерологія : підручник / Т. В. Святенко, І. В. Свистунов. Вінниця : Нова Книга, 2021. 656 с.
4. Дерматологія і венерологія : підручник / В. І. Степаненко, А. І. Чоботарь, С. О. Бондарь та ін. 2-ге вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 336 с.
5. Практикум з дерматології і венерології : навчальний посібник / В. І. Степаненко, А. І. Чоботарь, С. О. Бондарь та ін. 3-тє вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 360 с.
6. Сизон О. О. Дерматологія, венерологія в питаннях та відповідях : посібник / за заг. ред. О. О. Сизон. Львів : ДрукЗахід, 2017. 180 с.
7. Fitzpatrick's Dermatology / K. Wolff, L. A. Goldsmith, S. I. Katz et al. 9th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2019.
8. Rook's Textbook of Dermatology / C. Griffiths, J. Barker, T. Bleiker et al. 10th ed. Wiley-Blackwell, 2024.
9. Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines, 2021. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). *MMWR Recomm Rep.* 2021;70(4):1–187.
10. European Guideline for the Management of Syphilis / J. S. Janier et al. *Journal of*

the European Academy of Dermatology and Venereology. 2021.

11. Family Medicine: in 3 books. Book 3. Special Part. Multidisciplinary General Medical Practice : textbook / L. S. Babinets, P. A. Bezditko, S. A. Bondar et al. Kyiv : Medicine, 2020.

**Голова предметної екзаменаційної
комісії, доктор медичних наук,
професор, завідувач кафедри хірургії
з курсом стоматології ФПО**

Анатолій СУХОДОЛЯ

Додаток 1

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ОСІБ, ЯКІ СКЛАДАЮТЬ ВСТУПНИЙ ІСПИТ ДО АСПІРАНТУРИ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М. І. ПИРОГОВА МОЗ УКРАЇНИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ І2 «МЕДИЦИНА»**

1. Вступні випробування до аспірантури за спеціальністю І2 «Медицина» проводиться у формі вступного фахового іспиту (фахового випробування) шляхом складання письмового тестового іспиту.
2. Кожний екзаменаційний білет письмового тестового іспиту включає у свою структуру 50 тестів з конкурсного предмету, які дозволяють всебічно перевірити основоположні теоретичні знання та базові практичні навички вступника з провідних аспектів навчальної дисципліни. Кожне питання екзаменаційного білету має п'ять варіантів відповіді, з яких один варіант є вірним.
3. Тривалість іспиту складає - до 90 хвилин.
4. Оцінювання відповідей вступників здійснюється за 200-бальною шкалою від 0 до 200 балів.
5. Кожне тестове завдання екзаменаційного білету письмового тестового іспиту оцінюється наступним чином:
 - 4 бали - отримано вірну відповідь на поставлене питання: обґрунтовано всі ключові моменти розв'язування проблеми, що поставлена, або зазначено всі необхідні для доведення положення;
 - 0 балів - отримано невірну відповідь на поставлене питання, відповідь відсутня або вибрано більше, ніж одна відповідь.

Бал, яким оцінюється результат іспиту, є кількістю правильних відповідей на білет з 50 тестових питань, яка переведена у шкалу від 0 до 200 балів відповідно до даних наведених в таблиці 1.
6. Вважається, що вступник успішно склав іспит, якщо він набрав 100 і більше балів.
7. Кількість тестових балів за вступне випробування розраховується як сума тестових балів за виключенням тестових балів, знятих за виправлення в аркуші відповідей.
8. Політика щодо виправлень є наступною: за кожні 5 виправлень знімається 1 тестовий бал від загальної кількості тестових балів, яку вступник може отримати на вступному випробуванні

Таблиця 1

Таблиця переведення кількості наданих правильних відповідей у 200-бальну рейтингову шкалу та визначення суми балів, отриманих на тестуванні (рейтингова оцінка)

Кількість правильних відповідей	Сума балів, отриманих на тестуванні (рейтингова оцінка)	Іспит	Кількість правильних відповідей	Сума балів, отриманих на тестуванні (рейтингова оцінка)	Іспит
0	0	<i>не складено</i>	25	100	<i>складено</i>
1	4	<i>не складено</i>	26	104	<i>складено</i>
2	8	<i>не складено</i>	27	108	<i>складено</i>
3	12	<i>не складено</i>	28	112	<i>складено</i>
4	16	<i>не складено</i>	29	116	<i>складено</i>
5	20	<i>не складено</i>	30	120	<i>складено</i>
6	24	<i>не складено</i>	31	124	<i>складено</i>
7	28	<i>не складено</i>	32	128	<i>складено</i>
8	32	<i>не складено</i>	33	132	<i>складено</i>
9	36	<i>не складено</i>	34	136	<i>складено</i>
10	40	<i>не складено</i>	35	140	<i>складено</i>
11	44	<i>не складено</i>	36	144	<i>складено</i>
12	48	<i>не складено</i>	37	148	<i>складено</i>
13	52	<i>не складено</i>	38	152	<i>складено</i>
14	56	<i>не складено</i>	39	156	<i>складено</i>
15	60	<i>не складено</i>	40	160	<i>складено</i>
16	64	<i>не складено</i>	41	164	<i>складено</i>
17	68	<i>не складено</i>	42	168	<i>складено</i>
18	72	<i>не складено</i>	43	172	<i>складено</i>
19	76	<i>не складено</i>	44	176	<i>складено</i>
20	80	<i>не складено</i>	45	180	<i>складено</i>
21	84	<i>не складено</i>	46	184	<i>складено</i>
22	88	<i>не складено</i>	47	188	<i>складено</i>
23	92	<i>не складено</i>	48	192	<i>складено</i>
24	96	<i>не складено</i>	49	196	<i>складено</i>
			50	200	<i>складено</i>